

HÖG- MÄNN ILLUSTRERAD TIDNING GRUNDLAGD AF FÖR KVINNAN OCH HEMMET FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 22 APRIL 1917.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

*Kronprinsessan Margareta med prinsarne Gustaf Adolf,
Sigvard, Bertil och Carl Johan samt
prinsessan Ingrid.*

Den senast tagna grupp bilden af den furstliga familjen. Ateljé Jøger foto.

Sveriges populäraste folkupplysare.

"TONEN EGEN-
lig för koja och
sloft", har i lika rikt
mått blifvit be-
skärd den man,
hvars bild nu pry-
der Idun som den
skaldinna, hvilken
begärde denna
gåfva af skaldegud-
den som det hög-
sta.

Ty icke blott om
en stor och vid-
sträckt popularitet
vitna de storarta-
de hyllningarna för
professor Knut
Kjellberg på
hans 50-årsdag den
9 april. Vidt skil-
da stämmor blanda
sig med hvarandra,
alla samhällsklas-
ser från tronen och
nedåt genom sam-
hället voro repre-
senterade. Folk-
bildning är ett ord
af ganska utpräg-
lad färg, men under
prof. Kjell-
bergs inflytande har
det kommit att be-
tyda lika väl ett
vägrödningsarbete
för kulturen, som
hvad Ellen Key en
gång ganska för-
sättligt kallade kul-
turodling, det är
att förmå redan
odlad mark att
frambringa bättre
och rikare skördar.
Som det tacksam-
maste arbetet räk-
nar prof. Kjellberg
utan tvifvel att
skänka ut af den

andliga kulturens rikedomar till dem, som
hungra och första efter bildning. Han har
också en nästan intuitiv förmåga att ge
hvarje auditorium just det mått det behöver
och kan smälta. Spirituell och smidig i ett
sällskap af med honom i bildning likställda,
blir han inför sina åhörare i Stockholms Ar-
betarinstitut eller vid sommarkurser ute i
landet, hvardaglig utan att verka banal, näs-
tan förtrolig mot sina åhörare utan att vara
påträngande. Men som talare behöver pro-
fessor Kjellberg ingen presentation för Iduns
läsare, det finns säkert knappast någon, som
icke någon gång lärt känna honom i denna
egenskap.

Vi ha velat taga en bild af professor Kjell-
berg i Stockholms Arbetarinstituts kateder,
som är en af de många tribuner från hvilka
han verkat i folkbildningens tjänst och på
samma gång den talarplats, vid hvilken den-
na del af hans verksamhet varit närmast knu-
ten under de sista sjuifton åren. Där har han
en kväll i veckan under många läsår kunnat
glädja sig åt en vänlig och intresserad publik
som så godt som vid hvarje hans föreläsning

PROFESSOR KNUT KJELLBERG I KATEDERN I STOCKHOLMS ARBETARINSTITUTS HORSAL.
För Idun nytaget porträtt med anledning af prof. K:s 50-årsdag. E. Holmén foto.

till sista plats fyllt
hørsalen. Bland de
många hyllnings-
gårderna på 50-
årsdagen var nog
gåfvan från hans
åhörare: en brons-
statyett af Milles
föreställande den
store kemisten
Schéele, en af de
allra mest kärkom-
na, framburen som
den var från de
många, många, som
år efter år begag-
nat sig af profes-
sor Kjellbergs po-
pularvetenskapliga
undervisning.

Professor Kjell-
bergs arbete vid
det nämnda insti-
tutet som ock inom
Folkbildningsför-
bundet och på an-
dra områden af det
arbetsfält, där man
söker göra den
andliga kulturens
skatter tillgängliga
för allt vidare kret-
sar, fick ju också
på 50-årsdagen det
varmaste erkän-
nande uti konstnärligt
textfäde adres-
ser, i hedersgåfvor
och framför allt i
det hopsamlade
penningbeloppet af
10,000 kronor, som
ställdes till hans
disposition för folk-
bildningsarbetets
fromma. Adressen,
som åtföljde detta
belopp, var under-
tecknad af 154 per-
soner på olika plat-

ser i vårt land och i spetsen bland dem
prins Eugen, som själf komponerat den gyl-
lene dosan, i hvilken checken var inlagd.

Samfundet Idun och S. H. T., samt andra
sammanslutningar och institutioner öfverläm-
nade adresser, gåfvor och blomsteruppsat-
ser. Bland de lyckönskningar, som inne-
slötos i de till mer än 500 uppgående tele-
grammen märktes sådana från kronprinspa-
ret, hertigparet af Västergötland, prins
Eugen, från en mängd framstående personer
inom vetenskapliga, konstnärliga, adminis-
trativa och politiska kretsar, från Socialdemo-
kratiska ungdomsförbundet, från Arbetarnas
bildningsförbund, från nykterhetsorganisatio-
ner, från föreläsning- och biblioteksanstäl-
ter, allt vittnande om mångsidigheten i de
intressen, åt hvilka den 50-årige ägnat sin
verksamhet. Tonen egentlig för koja och
sloft, klarhet och sanning, — dessa ord, som
vi satte som inledning, kunna godt tjäna till
motto öfver professor Kjellbergs verksamhet
i upplysningens tjänst. Att de ge grundto-
nen i hans personlighet har hyllningen på
50-årsdagen burit vittne om.

Rätt och orätt.

DET SKALL, GUD BEVARA, VARA
rätt och bra

att aldrig en egen mening ha,
att tåla allting och tåga still
och ständigt göra som andra vill!
En ärlig vrede får ingen hysa,
det bästa vore ens själ kunde frysa
till is, så man sluppe känna sin skam,
där man sifter beskedlig och from som
ett lamm.

Men den sortens fromhet är inte för mig,
då går jag allt hellre min egen stig,
och lever för mig på mitt eget sätt,
och säger ifrån hvad jag anser för rätt!
Ja, förr vill jag tåla båd' piskrapp
och sår
än jag blir som de andra till slut —
ett får!

V. H.

Prenumerationspris:

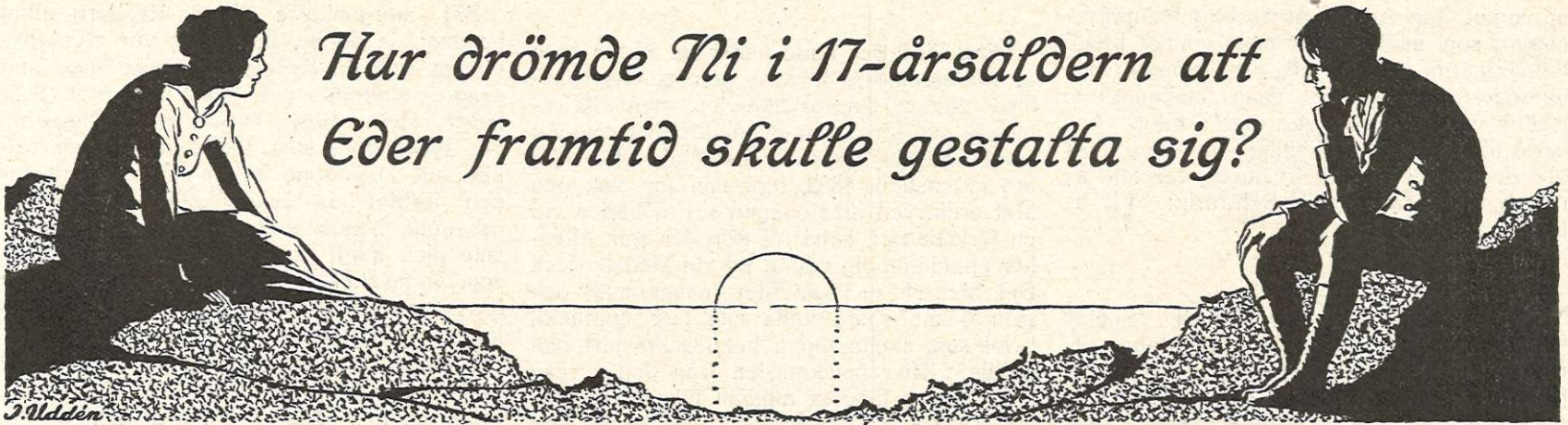
Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 7.50	Helt år.....	Kr. 9.50
Halft år.....	> 3.90	Halft år.....	> 5.—
Kvartal.....	> 2.—	Kvartal.....	> 2.50
Månad.....	> 0.80	Månad.....	> 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskottoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—5.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
30 öre efter text.	35 öre å textside.	35 öre efter text. 40 öre	å textside. 20% förh.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		för särsk. begärd plats.	

Hur drömde Ni i 17-årsåldern att Eder framtid skulle gestalta sig?

PÅ REDAKTIONENS HEMSTÄLLAN har bokförläggaren K. O. Bonnier, seniorchefen för den öfver hela Norden välkända litterära förlagsfirman Albert Bonnier, också haft älskvärdheten att besvara Iduns rundfråga. Att detta inlägg erhållit en bredare form än de öfriga beror därpå, att dess

författare just var sysselsatt med antecknandet af en del minnen från sitt lif och sin verksamhet, då vårt cirkulär nådde honom, och att hvad som här publiceras, är afsedt att bilda stommen till första kapitlet i denna serie minnen.

Redaktionen skattar som en angenäm

förmån att inom ramen af sin rundfråga få ge offentlighet åt detta utdrag, hvilket belyser dels en stor kulturbärande förlagsaffärs utveckling, dels berättar om de litterära förhållandena i Skandinavien under en period, så helt olika den närvarande. Bokförläggaren Bonnier skriver alltså:

Motto: "Was man in der Jugend wünscht Hat man im Alter die Fülle."

Goethe, Aus meinem Leben, Wahrheit und Dichtung.

HERR REDAKTÖR!

När jag, på grund af er fråga hvad jag drömde vid 17 år om framtiden, låter de gångna åren kaleidoskopiskt draga förbi, så stannar min blick vid en händelse, som inträffade just under mitt 17:de år och som starkt påverkade mina drömmar om hvad jag ville uträtta i lifvet, en händelse som aldrig gått ur mitt minne.

Skall jag emellertid berätta härom, måste jag, med er tillåtelse, först gå ännu längre tillbaka i tiden.

I.

Jag kan säga att min framtid redan från vaggan var utstakad.

Jag var mina föräldrars ende son och följkärligen gifven arftagare till den bokförlagsaffär, som min far grundat 1837 och hvilken affär, då jag var 17 år, d. v. s. 1873, redan räknades bland Sveriges större, om också Lindhs i Örebro, Gleerups i Lund, Adolf Bonniers i Hiertas, Hægströms och Norstedts i Stockholm, alla voro mera betydande.

Min far var som bekant danskfödd. Ehuru han redan vid 15 år kom till Stockholm bihöll han hela sitt lif sin gamla kärlek till Danmark och dansk kultur, sin vänskap för sin barndoms och sin ungdoms kamrater, särskildt bland Danmarks bokhandlare: bröderna Reitzel, Delbanco, Lohse, Lorck m. fl. numera kanske glömda, men som under 1850-70-talen spelade en betydande roll i Danmarks bokhandel. — En naturlig följd häraf var, att i min fars — olästa — bokskåp jag — som slukade böcker — hittade en massa litteratur, som för flertalet svenska gossar vid min ålder var okänd, och kanske äfven af mig blifvit oläst på grund af det främmande språket, om ej lusten att läsa så småningom hos mig öfvervunnit alla språkliga svårigheter.

Den första bok, som jag fann där och kastade mig öfver, jag tror icke jag ännu var tio år, var Asbjörnsens och Moes "Norska folksagor och äfventyr" (jag minns särskildt hvilket hufvudbry ordet moro gjorde mig, innan jag upptäckte att det betydde rolighet, medan jag å andra sidan fick mig ett godt skratt åt att det norska rolighet betydde något helt annat än på svenska och nästan

Bokförläggaren K. O. Bonnier. Ungdomsporträtt.

motsatsen). — Nåväl, ur detta gamla bokskåp har jag så småningom hämtat min kännedom om en stor del af Danmarks och Norges klassiska litteratur från Ingemanns romaner förbi Schacks "Fantasterna" — en bok, som sannerligen inte passade för en gosse på fjorton, femton år — till Björnsons "Fortællinger" och Ibsens "Kærlighedens Komœdie" och "Brand". Allt eftersom jag läste de danska och norska böckerna lade jag märke till en sak, nämligen att det stora flertalet af dessa böcker och främst de nyare och märkligare hade på sina titelblad och omslag ett och samma förlagsmärke, bokstäfverna G. B. inskrifna i en cirkel be-tecknad med årtalet 1770 och sex bokstäfver S. G. — J. D. — F. H.

För hvarje år som gick, och jag växte upp, och min far kom hem med nya böcker, så var det alltid böckerna med detta förlagsmärke, som växte i antal och betydelse; och snart var det ingen hemlighet för mig, att märket tillhörde den "Gyldendalske Boghandel" i Köpenhamn och att F. H. betydde firmans innehafvare Frederik Hegel; att det lilla Norge, som man hemma i Stockholm talade med så liten respekt och så mycket hån om, hade en stor och rik litteratur, som hela Europa började att lyssna till; och att äfven det ännu obetydligare Danmark

(Georg Brandes' "Hovedstrømninger" var vid 70-talets början dagens litterära samtalsämne), likaledes började få en berömd litteratur. Och alla dessa berömda böcker hade samma Gyldendals märke på omslaget.

2.

I maj 1872, då jag kom upp i sjätte klassen af Nya elementarskolan, ansåg min far, att det kunde vara nog med skolgången och att jag borde börja lära mig yrket. Själfr var jag rätt glad att få taga itu med praktiskt arbete. I september samma år, sedan jag fått roa mig under sommarferierna, började jag alltså på min fars den gången ytterst primitiva tryckeri, det gamla Hörbergska, hvilket sedan 1865 varit flyttadt från Riddarholmen till samma ställe där det ännu denna dag befinner sig, Mästersamuelsgatan 19, eller som det då hette Ålandsgatan 17.

Den icke så litet försupne f. d. studenten dåvarande tryckerifaktor Andersson tog mig om hand, ropade på äldste springpojken Knut och underrättade mig om att denne skulle bli min lärare i den ädla typografiska konsten. En lång pojke, några år äldre än jag, kom springande, jag ställdes framför kassen och så började undervisningen. Tänk, om denne pojke eller jag själf den gången skulle haft en aning om hur mycket gemensamt arbete vi båda under våra framtida lif skulle fullgöra. Ty denne springpojke Knut var ingen annan än nuvarande förste faktor på mitt tryckeri, Knut Rinman, som inom några år kan fira 50-årsjubileum med firman Albert Bonnier, faktor Rinman, känd, värderad och älskad af så många af Sveriges författare och författarinnor, den man till hvilken Eric von Rosen häromsistens i en efterskrift till sitt stora verk "Träskfolket" frambar "ett hjärtligt tack för det intresse och det aldrig svikande goda humör hvarmed han af mig mottagit äfven de mest tålamsodspröfvande ombrytningsuppgifter", och om hvilken professor Karl Warburg på sitt drastiska språk en gång yttrade till mig: "Ta mej fan, om det finns en sån faktor till som din i hela Europa."

Det första jag fick sätta var en ny upp-laga, den tredje, af Pehr Thomassons lilla öreskrift "En fyndig bonde", och sedan detta arbete med mycken möda från min sida var fullgjordt fick jag fortsätta med en nyskrifven öreskrift af samme författare "Gustaf Vasa och dalmasen", som sedan utgått i många

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbelyger, Kud-dar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker & LUND.

Mattor, Gardiner, Möbelyger, Dräkttyger.

Konstnärligt verkingsfulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.

Henstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

upplagor. Jag noterar dessa bagatellupplysningar, som möjligen för mina vänner bland bokvurmarna kan ha ett visst typografiskt-bibliografiskt intresse. Som mellanarbete mellan sättrandet fick jag under faktor Anderssons personliga ledning lära mig läsa korrektur på en under tryckning varande ny roman af Marie Sophie Schwartz: "Ett tidens barn".

3.

Pehr Thomasson och Marie Sophie Schwartz, hur tidstypiska för 1870-talets litterära förfall här i landet äro de icke! Vi hade den gången nästan inga andra, som sysselsatte sig med att skriva böcker i Sverige. Och min fars förlag var dock redan då det mest skönlitterära! Det utkom i Sverige faktiskt under hela perioden från "Den siste Atenaren" framträdande (1859) till "Röda rummet" (1879) icke flera litterära arbeten af något bestående värde än att man med lätthet kan räkna dem på fingrarna. En svensk författare var den gången så sällsynt, att om det någon gång inträffade, att en förläggare tryckte ett arbete af en sådan, så sattes det alltid på titelbladet: svenskt original, hvilket vanligen hade den verkan, att allmänheten först riktigt afhöll sig från att läsa det. Ty en svensk författare var icke endast något otänkbart; det var något rent af löjligt, att en stor frisk karl skulle sysselsätta sig med att skriva böcker i stället för att göra något nyttigt.

Men hvad läste man då den gången och hvarmed sysselsatte sig då förlagen? Svaret blir: översättningar, översättningar och återigen översättningar. En del förträffliga, såsom de stora engelsmännen Dickens, Bulwer och Thackeray, som då blefvo Sveriges mest lästa författare. En del mindervärdiga, ty det var då som de unga damerna släckte sin läslust i Marlitts och Werners, de unga herrarna i Samarows romaner. Men det var äfven då min far, för de mera litterärt kräsne här i landet, introducerade Reuter, som vid sidan af de Hæggströmska upplagorna af Dickens blef den svenska publikens hufvudsakliga litterära näring. Teatern behärskades likaledes uteslutande af utlandet, men där var det fransmännen som regerade: Dumas fils, Augier, Sardou.

Det vore emellertid orätt att säga, att förlagen icke äfven sysselsatte sig med annat. Sverige hade ju dock tidigare ägt flera perioder af glänsande litterär verksamhet, och då intet nytt fanns att tillgå, så vände man på fjärdingarna och gjorde omtryck af de äldre, aflidna författarna i "Samlade skrifter". Sålunda hade min far just nu, 1872, med den allra största framgång avslutat utgifvandet af August Blanchés (död 1868) samlade skrifter, och denna framgång hade lockat honom att fortsätta med C. J. L. Almquists (död 1866) "Törnrosens bok" och andra "Valda skrifter". Min kärlek och beundran för Almquist insöp jag som korrekturläsare på denna upplaga under åren 1874-76. Äfven de andra större förlagen sysslade mest med omtryck af äldre svenska författare, sålunda begynte Norstedts just detta år en billighetsupplaga af Geijers "Samlade skrifter", Adolf Bonnier gaf ut nya upplagor af Bellman, af Stagnelius och Nicander med flera, och Beijers förlag kom med det allra bästa, ett arbete som sedermera tillhört vår litteraturs pärlor men också var från en längesedan förgången tid: Tegnérs "Bref".

4.

Mina föräldrar hade under de första åren af sitt äktenskap lefvat i ganska anspråkslösa ekonomiska förhållanden, men allt eftersom min fars affär gynnades af framgång kunde man ju bestå sig åtskilligt. Efter åtta års äktenskap, 1862, blef min far sjuk och blef ordinerad att begagna sig af baden vid en tysk badort, samt att därefter som efterkur uppehålla sig någon tid vid Medelhafvet. Det blef Nizza, som blef resans mål, och från denna stund hade min mor uppfäckt, hvad som skulle blifva hennes lifs lust och glädje. Efter hemkomsten från denna resa stod hennes längtan alljämt till södern, och sju år därefter, hösten 1869, öfvertalade hon min far att de skulle tillbringa hela vintern i Italien. Just i samma vefva inträffade det, att medarbetaren i Göteborgs Handelstidning, Viktor Rydberg, valdes att representera Göteborgs stad under treårsperioden 1870-72 i riksdagens Andra kammare, och hvad var naturligare då, än att mina föräldrar, som ju skulle vara borta hela första halvåret af 1870, inbjödo Rydberg att begagna sig af deras våning som bostad under första riksdagsmannåret, hvilket anbud Rydberg med nöje antog. Min fars förbindelser med Rydberg voro vid denna tid mycket lifliga, ja, man kan säga att ingen svensk författare den gången — liksom sedermera — stod hans hjärta så nära och beundrades så högt af honom som Rydberg. Förbindelserna hade begynt så tidigt som 1859 med den anonyma broschyren "Huru kan Sverige bevara sin självständighet!" Därefter hade emellertid Rydberg publicerat sina skönlitterära arbeten: "De vandrande djäknarna", "Fribytaren på Ostersjön" och "Den siste Atenaren" såsom följetonger i Göteborgs Handelstidning, hvar efter de som böcker första gångerna utgivits af numera för länge sedan upphörda förlagsfirmor i Göteborg. Sedan Rydberg efter "Atenaren" vändt sig från skönlitteraturen till de teologiska frågorna utgaf han äfven de första upplagorna af sin "Bibels lära om Kristus" i Göteborg, men Albert Bonnier, som i denna period af litteratörens sterilitet med ljus och lykta sökte efter någon ung begåfning, hade för länge sedan insett Viktor Rydbergs betydelse. Han återknöt förbindelserna med honom 1868 genom omtryck af tredje upplagan af "Bibels lära om Kristus" och därefter är förbindelsen mellan Rydberg och det Bonnieriska förlaget beständig, en förbindelse, om hvilken Rydberg sedermera i sin tillägnan vid fjärde upplagan af Singoalla till Albert Bonnier försäkrat att mellan förläggare och författare icke "kan finnas ett bättre förhållande än de mångåriga mellan dig och mig. Tack!"

Vi hade alltsedan jag var tre år gammal bott i min fars hus vid Norrmalmstorg, två trappor upp utåt torget, men allt eftersom vi barn vuxo upp, behöfdes det nya rum, och en liten våning på fyra rum och kök, som låg midtöfver farstun hade sedan några år tillbaka iordningsställts som en liten privatvåning åt min far. Denna lilla privatvåning var det nu som ställdes till Rydbergs disposition. Om jag minns rätt afreste mina föräldrar redan före jul, under många förmaningar från mamma till oss barn och jungfrur att vara riktigt höfliga mot den främmande herrn, som skulle bo hos oss, tilläggande: "att det var ett snille, som tänkte på mycket djupsinniga saker och icke fick storas".

Sitt morgonkaffe drack Rydberg alltid hemma: de dagar, då det ej var riksdagsplenum och då Rydberg plögade stiga upp senare, utökades den enkla frukosten med hårdt stekt fläsk, Rydbergs älsklingsrätt. För jungfrurna, som serverade honom och bäddade hans säng liksom för oss barn var och förblef han "Snillet", som mamma lärt oss kalla honom och en främmande herre, som gick tidigt ut och kom sent hem, och som vi mycket litet sågo till. Men i min äldsta systers hushållsbok, hon skulle nämligen under mammans bortovaro föra bok öfver utgifterna, figurerar bland annat: "två åt Snillet — 50 öre".

Jag var den gången tretton år och för mig var Viktor Rydberg icke endast det abstrakt "Snillet" utan också den konkrete författaren till "Den siste Atenaren", som jag som nioåring 1868 vid tolf års ålder med flammande kinder hade läst och älskade högt öfver alla andra böcker, kanske till och med mer än min andra älsklingsbok "Fältskärens berättelser"; men nu hade ju öfver tio år gått sedan Rydberg skref "Atenaren" och denne allvarlige herre, till hvilken dagligen sändes digra riksdagsprotokoll och som numera sysslade med "Jehovahtjänsten hos Hebréerna", med "Urpatriarkernas släktafla i Genesis", med "Människans förutfillvaro" och med öfversättning af Goethes "Faust", denne herre väckte hos mig mera respekt och vördnad än den kärlek, som en gosse gärna vill känna för sitt lands och sin tids store diktare.

5.

Jag återgår nu till händelserna efter min slutade skolgång och min lärofid som sätolare. Jag hade stått under faktor Anderssons och Knut Rinmans färla i fyra månader och vi voro då framme vid nyåret 1873, tre år hade förflutit sedan mina föräldrars första Romresa, men min mors längtan till söderns sol och Italiens konstskatter var lika brännande. Denna gång skulle min äldsta syster Jenny, då 17 år, få medfölja. Min snälla mamma, alltid så ängslig om sin ende gosse, gjorde emellertid ett villkor för resan som min far måste uppfylla: nämligen att jag skulle sluta på sätteriet; mamma fruktade det supiga lefvernet, där faktor Andersson förde spiran. Samtidigt med familjens afresa fick jag därför tyvärr afbryta den alltför korta tryckerivistelsen och flyttade den 2 januari öfver farstun och in på förlagsexpeditionen, där jag nu, om ock i förändrade och utvidgade lokaler, kan säga att jag med smärre afbrott suttit sedan 45 år. — Min läromästare blef äfven här en f. d. springpojke, Gustaf, afliden för endast några år sedan såsom kamrer G. Banck, äfven han känd af den äldre generationen svenska författare, då han träget tjänat vår firma under den ansenliga tidrymden af 51 år. — Jag sattes genast att inventera lagret: på expeditionen, på vindar och i skrubbar — det fanns den gången inga ordenliga magasin — och på så vis lärde jag från första stund grundligt känna hela Albert Bonniers förlag.

Nåväl, var väl då det intryck den unge sextonåringen mottog af den svenska litteraturen och dess tillstånd, så nedslående som jag här ofvan sökt skildra? Å nej! Mina tankar och känslor i detta afseende voro ännu ej väckta. Min verksamhet roade mig i hög grad, och det var mig i själfva verket likgiltigt om jag räknade upp och buntade sven-

S:ta Birgittaskolan

Textilarbete. Gardiner, Linneutstyrslar, Broderier och Spetsar i största urval.

Regeringsgatan
— 2 —

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Kedersgåfvor

Praktkatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

ska original eller översättningar, döda författare eller levande.

En sak tycker jag mig dock minnas och det var, att på denna, den mest litterära svenska förlagsexpeditionen, aldrig några svenska författare kommo på besök, om jag undantar de nyssnämnda fru Schwarz och Pehr Thomasson samt möjligen någon gång Mattis, Sylvia, Octavia Carlén och en finsk liggargubbe vid namn Alfthan. Jag minnes knappast några fler, om jag icke skall räkna de visserligen en mycket högre klass tillhörande tvenne min fars intimare vänner, som jag dock aldrig råkade på förlaget, men väl den ene ofta hemma på spelpartier och familjetillställningar, den andre om somrarna på Sandhamnsbåten "Strömma kanal", som angjorde bryggorna Dufnäs och Klinten, där min far växelvis steg af och på: vi bodde nämligen i många år vid Tollare på Värmdön.

Den ene var den snälle och präktige farbror Frans Hedberg, som ju skrifvit både "Blommor i Drifbänk" och "Bröllopet på Ulfåsa", hvilka gjort mig och mina jämnåriga så stort nöje på teatern, den andre var gamle Elias Sehlstedt, tullinspektoren, då han for in från sitt Sandhamn, för att träffa vännerna i Stockholm.

Men då jag aldrig såg dessa göra något besök på expeditionen, så räknade jag dem, som naturligt var, mera till hemmavännerna än tillhörande förlaget.

6.

Det fanns ju visserligen vid denna tid en ung Uppsalapoet, som 1871, d. v. s. för två år tillbaka, utgifvit sin första diktsamling, den unge grefve Carl Snoilsky. Hans bok utkom hos hans studiekamrat Joseph Seligmann, som därmed började sin egentliga förläggareverksamhet, men Snoilskys lyra förstummades inom kort, ett öfverhandtagande intresse för numismatik, privata förhållanden, samt utrikes vistelse under många år gjorde att han glömde bort den svenska dikten liksom den svenska publiken glömde honom under 11 år, eller till 1882, då han, kan man säga, debuterade på nytt med sin andra diktsamling — men då var redan en ny tid kommen och en ny litteratur i antågande.

Hur små anspråk vår publik hade på svensk lyrik vid 70-talets början därpå äro Snoilskys studentkamrater, de så kallade "Signaturerna", det bästa beviset. Ernst Björck och Edvard Bäckström voro de förnämsta. Björcks dikter på min fars förlag hade en stormande framgång och utkommo hastigt i tre upplagor. Framgången torde hufvudsakligast få tillskrivas poemet: "Poetiska utgjtelser öfver en träpall." Edvard Bäckströms lilla Uppsalabagatell "Evas sysstrar" gjorde lika stor lycka och höll sig på Dramatiska teatern rätt många år i min ungdom.

Det fanns ännu en författare på svenskt språk som redan då sedan länge tillhört min fars förlag. En författare, som, ehuru icke svensk, med rätta lästs och älskats mer än någon svenskfödd författare och hvilkens betydelse för svenska folket under flera generationer icke kan högt nog skattas: finnen Zacharias Topelius, Fältskärns berättelsers, Läsning för barns och Ljungblommors odödliga skald, men som, boende på andra sidan Bottenhafvet, ej här i Sverige kunde med sin personlighet utöfva det inflytande, som han i så hög grad gjorde hos sitt eget folk. Han var min fars flitigaste korrespondent, under-tecknade sig alltid "din vän och bundsförvant", och då han någon gång passerade Stockholm blef det alltid fest i det Bonnier-ska huset. Flera gånger hade han med sig

sina döttrar, Toini och Eva, och placerade dem några år i pension här i Stockholm. Fru Eva Topelius-Acke, målaren J. A. G. Ackes hustru, tillhör sedan dess och alljämt min intimaste vänkrets.

Så framskred arbetet under mitt första läroår på expeditionen. Sommaren 1873 är inne, jag är fyllda 17 år, mina föräldrar äro återkomna från Italien och jag står inför den händelse, hvilken jag omnämnde i inledningen till denna uppsats och som så starkt påverkade mina drömmar om framtiden. Jag blef nämligen af min far erbjuden att få medfölja till det tredje nordiska bokhandlarmötet, som skulle afhållas i juli i Kristiania. Med stor spänning motsåg jag min första utländska resa, då jag på samma gång skulle få lära känna mitt blifvande yrkes främsta märkesmän i Norden.

7.

Det blef emellertid i själfva verket icke bokhandlarmötet i Kristiania, som gaf form åt mina ungdomsdrömmar och som så att säga skapade riktlinjerna för min framtida verksamhet utan några episoder under mötet till hvilka jag strax skall komma. Dock blef naturligtvis äfven själfva mötet för mig i hög grad väckande: redan det att få göra bekantskap med Norges och Danmarks mest framstående bokhandlare och bokförläggare var ju en glädje och en heder för sjuttonåringen. Frederik Hegel, Gyldendals berömde chef, hade jag sett några veckor tidigare, då han på väg till Norge gjorde ett besök i Stockholm och uppvaktade min far på hans kontor. Vi hade just då fått färdig en ny årgång af Sveriges Handelskalender, den gången liksom nu kanske vår firmas förnämsta förlagsartikel. Jag minns tydligen hur Hegel tog ett exemplar af den tunga volymen i sin hand, sade några smickrande ord om densamma och förklarade, att ett liknande arbete skulle vara omöjligt att åstadkomma i Danmark: landet vore för obetydligt i af-färshänseende för att bära ett dylikt företag. Och faktum är, att ännu i denna dag äger Danmark icke någon handelskalender, som kan jämföras med den svenska, alla försök som hittills gjorts hafva misslyckats.

I Kristiania sällskapade vi mest utanför sammanträdena med min fars tvenne käraste ungdomsvänner: Delbanco och Reitzel. Otto Delbanco och min far hade, så vidt jag vet, varit skolkamrater och voro hela lifvet fästade vid hvarandra med de intimaste band. Delbanco var mera teoretisk än praktisk bokhandlare, utgaf under många år den danska bokhandelstidningen och fungerade i Kristiania som mötets sekreterare. Reitzel var en jovialisk herre, alltid vid godt humör, ordlekare och skämtare, en man som satte muntert lif i mötet, om honom mera nedan. Af själfva förhandlingarna var ju åtskilligt som jag icke den gången förstod, dock minns jag, att jag om förmiddagarna troget satt och hörde på diskussionerna, äfven om de drogo ut något på längden. Särskildt var det ett ämne som redan då liksom under så många senare år lifligt intresserade mig. Man diskuterade nämligen förberedelsevis frågan om litterär äganderätt mellan de skandinaviska länderna, och detta mötes diskussioner och förslag blefvo grundläggande för såväl den lagstiftning som utmynnade i svenska lagen om litterär äganderätt af aug. 1877 som de litterära konventionerna mellan Sverige, Norge och Danmark, hvilka gälla ännu i dag.

På kvällarna roade man sig som alltid vid sådana möten af hjärtans lust. Den första aftonen voro vi inbjudna till mötets norske ordförande, gamle Mallings, men jag minns ingenting annat därifrån än att han bjöd på

björnstek. Den andra kvällen var det som den episod inträffade på hvilken jag flera gånger hänsyftat och som för mig skulle blifva så betydelsefull. Mötet var samladt uppe på Frognersæteren, där pokulerades, skraftades och hölls tal i långa banor. Bland de första som talade var en norrman, jag minns inte hvad han hette eller ens hvad han var, sannolikt författare, journalist eller lärare, ty det fanns en myckenhet dylikt folk som deltagare i mötet från norsk sida. Som utgångspunkt tog han ett föredrag som bokförläggare Johannessen (eller som han senare kallade sig, Parmann) meddelägare i den Mallingska firman, på samma dags förmiddag hade hållit, i hvilket han hade beklagat sig öfver hur omöjligt det var att få svenska eller ens danska bokhandlare att intressera sig för norsk litteratur. Märk väl, detta var år 1873 då Björnson redan hade offentliggjort sina Samlede fortællinger, sina Samlade dikter och ända fram till Arnliot och Sigurd Jorsalafar, och då Ibsens produktion hade nått fram till Keiser og Galilæer. Talaren började med att skämta med herr Johannessen-Parmann, som hade klagat öfver att hans böcker — af andra och tredje klassens författare — voro okända i Danmark och icke såldes där. Han fortsatte med en straffpredikan öfver de norska förläggarna, huru de hade misskött de verkligt betydande norska författarnas intressen, han visade, att det var fullständigt obefogadt att påstå att norska författares böcker ej lästes i Danmark och Sverige, ty det gjorde de numera i hög grad, men det var norska författares böcker på danskt förlag, och hans tal mynnade ut i en lofsång till ära för Frederik Hegel och den Gyldendalske Boghandel i Köpenhamn, som hade haft mod att taga de unga norska författarna, Björnson, Ibsen, Lie om hand, och gifvit dem luft under vingarna. Han slutade med ett leve för Frederik Hegel, den man, som förstod en förläggares plikter.

Bredvid eller bakom mig stod Carl Reitzel. — Men nu måste jag först göra en liten parentes, för att det följande skall blifva begripligt för den, som icke känner förhållandena i den dåvarande danska bokhandeln.

Då gamle Gyldendal, grundaren af den stora firman, dog — redan 1802 — sköffes affären under några år först af hans änka, och sedan under många och långa år af hennes måg, Jacob Deichmann. Denne Deichmann var en hedersman; duktig sortimentsbokhandlare, men ytterst försiktig och ointresserad för förlaget. Följden var den att, då Danmarks litteratur under 1830- och 40-talen upplefde en ny guldålder, så blef det ett annat förlag, som skördade fördelen häraf: det var C. A. Reitzel. — Reitzel hade begynt sin bokhandlarbana i min farfars — Gerhard Bonniers — lilla boklåda. Som Bonnier var till växten mycket liten, och Reitzel däremot mycket lång, så var det alltid att ropa på Reitzel, då det var någon bok, som icke var åtkomlig för lilla Bonnier, och Reitzel gick därför under namnet "Bonniers trappstege". Denne Reitzel var en mycket intelligent man. Han märkte snart att Deichmann icke försvarade platsen som Danmarks förnämste förläggare, och han erbjöd därför den unga litteraturen sina tjänster. Sålunda fylkade sig snart kring honom alla de den gången unga och talangfulla: Paludan-Müller, Ingemann, Heiberg, H. C. Andersen, Christian Winther och hvad de allt hette. Men Reitzel dog tyvärr ung och efterträddes af sina, den gången knappast fullvuxna, söner Theodor och Carl. Båda två förträffliga människor, men ingendera duglig att upptaga faderns mantel. Följden var den, att då Deichmann dog och så-

Oscar Montelius i Svenska akademien.

TILL LEDAMOT EFTER FILOSOFEN, professor Vitalis Nordström har Svenska akademien den 12 dennes kallat f. d. riksantikvarien Oscar Montelius. Så lydte en notis som häromdagen gick genom dagspressen.

Med stort och enhälligt bifall torde den bildade svenska allmänheten möta denna gård af erkännande åt en af våra allra förnämsta kulturpersonligheter. Endast "omständigheternas" berömda makt har väl vålat, att ej Montelius för längesedan, ja sedan årtionden sitter bland de 18 odödlige. Det var då lyckligt att han ännu vid 74 års ålder förblifvit den obrutne, äfven andligen högreste man han är, den i hvarje afseende representativa och dekorative. Detta sista kan sägas äfven så till vida, som Oscar Montelius icke blott tillhör Sveriges utan Europas kulturhistoria. Han har som känt gjort ytterst viktiga insatser i arkeologiens vetenskap, verkställt vår nyorientering inom den förhistoriska världen. Äldre mer och mindre "enkla" uppfattningar har han väsentligen bidragit till att aflägsna, och genom sitt jämförande studium af ett ofantligt fyndmaterial har han om dessa fjärran tider — särskildt den allmän-europeiska bronsåldern — gifvit sina läsare en konkret kännedom, som

F. d. riksantikvarien Oscar Montelius.

väl uppväger den vi äga från vissa, mycket senare perioder genom torftiga litterära minnesmärken. Hvad Montelius' metod gifver i hans hufvudarbeten "La civilisation primi-

tive en Italie" eller "Die vorhistorische Chronologie Italiens" blir helt annorlunda fylligt och pålitligt än t. ex. Livius' bekanta sagor om det äldsta Rom, som fordom togos för verklighet.

Icke minst betydelse ha dock gifvetvis dessa forskningar haft för kännedomen om Nordens förhistoria. Man väntar för närvarande ännu ett hithörande arbete af Montelius' hand, en atlas öfver Sveriges fornsaker med tusentals bilder som säkerligen blir fullkomligt monumentalt.

Representativ är den nye akademiledamoten äfven i ordets egentliga betydelse. Hvem har som han varit ägnad att föra den svenska vetenskapens runor vid alla möjliga kongresser i alla möjliga världsländer, hvem har bättre här hemma representerat, när utlandets berömdheter hedrat de hyperboreiska bygderna? Montelius har talets och sällskaplighetens gåfva, han är en vetenskapens världsmän. Värligheten hör ju också till de sänggudinnor som af gammalt haft hem i Gustaf III:s akademi, och som det där icke blir mindre bruk för, när en gång omständigheterna ånyo medgifva att högfärdigen utdela Nobels litterära världspris.

F. V.

som chef i den Gyldendalske Boghandel efterträdde af en så ung och stark kraft som Frederik Hegel, så tog denne strax ledningen i danskt bokförlag; och genom förbindelsen med de unga norska författarna, hvilka inom några år förskaffat sig världsrykte, var all täflan med Gyldendals för öfriga danska förlag omöjliggjord. Intet under att bröderna Reitzel icke hyste annat än bittra känslor mot Hegel.

Nu återgår jag till Frognersæteren och norrmännens tal. Jag hör ännu i denna stund hur Carl Reitzel hviskade mig i örat: "Nu skal De bare se paa Löjer, nu bliver Hegel nødt til at svare, og han plejer aldrig at kunde sige et Ord."

Faktum var också att denne Hegel, som korresponderade under årtal dagligen med Norges och Danmarks främsta, och hvars bref i många afseenden kunna tjäna som mönster, var alldeles omöjlig som talare, trofogen beroende på hans blyga och försynta natur. Hegel blef framknuffad. Jag skall aldrig glömma hans bleka förskrämda utseende, där han stod och icke kunde få fram annat än de tre orden: "Jeg takker Dem," hvilka han upprepade fem, sex gånger, lika lifet som jag aldrig skall glömma Carl Reitzels elaka kallgrin.

Men Hegel fick en lysande upprättelse dagen därpå; det var mötets avslutningsfest med stor middag på "Logen", och Björnson, som var särskildt inbjuden, höll det stora talet för nordens bokhandel. Det blef till en anklagelse mot hur nordens bokhandlare hittills skött sina skyldigheter, men slutade med en glödande kärleksförklaring till den man, som tagit hans, Björnsons, och alla hans vänners öden i sin starka hand, till den man, som han kallat så mången gång i sin brevväxling "min bästa vän". He-

gel var hämnad för smäleken från kvällen förut. Men i mitt inre rörde sig känslor i en underlig blandning, det var beundran och kärlek — men det var också afund och sorg; hvarför skulle vår litteratur vara så undermålig, jämförd med Norges. Och nu tog mina drömmar fast form. Jag visste hvad jag ville bli. Jag ville bli Sveriges Hegel!

8.

Mötet var slut och deltagarna skingrades åt olika håll. Tidigt på morgonen några dagar efter den stora festmiddagen reste min far och jag och farbror Abraham Hirsch tillsammans hem till Stockholm. Abraham Hirsch var den gången icke den gamle bräcklige gubbe, stödd på kryckor, hvilken en yngre generation minnes. Han var tvärtom då en man i sina bästa år, rörlig, intelligent och ställig. Jag har sällan under mitt lif råkat en man med så lifliga och allsidiga intressen som han; han hade spelat en betydande roll vid mötet i Kristiania.

Vi hade redan tillryggalagt ett godt stycke af den fämligen enformiga järnvägssträckan från Kristiania till Kongsvinger och Charlottenberg in i den värmländska bygden. Då säger farbror Abraham till mig: "Har du lagt märke till, min gosse, hvilken skillnad det är på gårdarnas utseende på den norska sidan och på den svenska? På den norska sågo vi endast enstaka, fattiga, små grå stugor, och här på svenska sidan, hvilka präktiga, rödmålade, stora gårdar, vittnande om välmåga, ja, rikedom. Det är ändå en glädje, att detta är Sverige, vårt land."

Jag instämde; det var ju en glädje att se de röda stugorna lysa så vänligt utmed banan och i skogsbrynet. Men inom mig tänkte jag då jag lutade mig tillbaka i kupéhörnet: "Ja, det är sant, att däröfver i Norge äro stugorna fattiga, små och grå, men de människor, som bo där, de hafva dock något, som vi sakna i våra röda, stora gårdar: en ung, en stark, en lifvande litteratur. Och de äga en man, som ömsint vårdar denna litteratur,

låter den växa och blomma! — Hvar finnas fröna till den nya svenska litteraturen? Och kan jag bli ortagårdsmästaren? Och skulle möjligen jag få hjälpa till att stödjia och vårda en ny, en lifvande svensk litteratur?"

Och låget flög fram öfver det svenska landet och hjulen slarade mot skenorna och sjöngo snart — som de bruka — en melodi. För mig i min halfslummer ljöd den bekant, det var Wennerbergs härliga "Bjöd så i Thule", som vi plägade sjunga i skolan. — Och i mina öron susade "Bragelöftet" med dess sista strof:

"eller ock sätte jag lifvet till!"

Ett societetsbröllop.

Friherrinnan Brita Wrede, f. Wrede, och löjtnanten frih. Fabian Wrede.

Där våra järn-

mynt präglas.

SPARTAS MYNT AF JÄRN HA ALLTID stått för oss som inbegreppet af försakelse och fattigdom. Järnmynt synas vara symbolen för låg kultur, ett hinder för det fria utbytet folken emellan och ett hinder för framåtskridandet inom det egna folket. Den nyare forskningen, som ofta gör rent hus i vår föreställningsvärld har emellertid uppenbart, att järnmynt voro vanliga i antiken även hos andra folk än de som haft den stränge Lykurgos till lagstiftare. Det var Spartas konservatism, som gjorde att järnmynten stannade kvar i deras land, då andra folk redan hunnit lägga bort dem för de mera tillfalande af koppar, silfver och guld.

I modern tid ha före världskriget järnmynt präglats endast i Japan under krigsåret 1906. De höra alltså kriget till det kan icke hjälpas, och då de nu dykt upp, måste vi ta emot dem som ett tidstecken bland många andra.

De se mycket prydliga ut, våra nya järn-

MYNTDIREKTÖR K.A. WALLROTH.

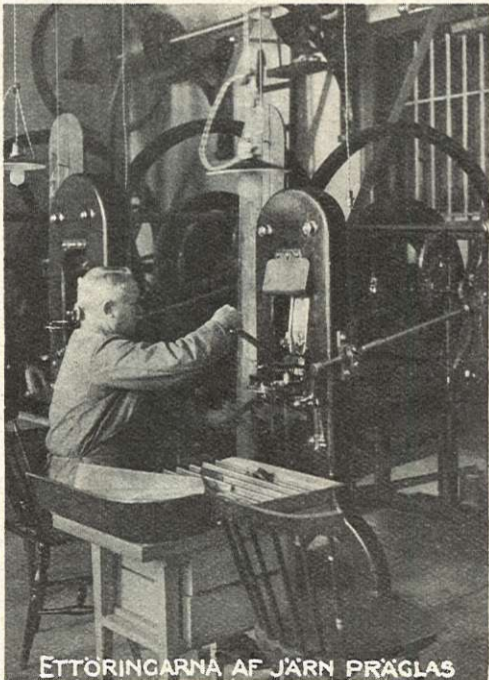
ge en god föreställning om arbetet i denna den första proceduren och därifrån gå tennerna till valsverket, där de glödgas, valsas och utstansas. De runda fingestar, som komma ur stansningsmaskinen och som sedermera skola blifva våra mynt, genomgå nu en massa olika procedurer. De rensas, glödgas, sköljas, läggs i lättverket för att få en rund kant, glödgas på nytt och förses på kemisk väg med det blanka öfverdrag, som gör nya pengar så tilltalande. I präglingsverkstaden förses mynten med sina olika valörer, hvarefter de sändas till vägning. Skiljemynt af lägre valörer vägas i massor, men en- och två-kronor hvar för sig. De, som äro för lätta, smältas om, medan de, som blifvit för tunga, hyflas af. Färdiga, lämna de alla sitt ursprungliga hem och gå ut i världen via Riksbanken.

METALLEN GLÖDGAS

METALLPROFNING

ETTÖRINGARNA AF JÄRN PRÄGLAS

mynt, blanka och lysande som silfver, fast med en något mattare glans, de äro också särskildt preparerade att stå emot rost, men förgänglighetens lag undgå de ej. Och det kanske är nyttigt, ty de nya ettöringarna äro förvillande lika våra tjugufemöringar.

Det kungliga Myntet, ja, det lockar med sin hemlighetsfullhet, där det ligger bakom gallerverket vid den idylliska ingångsporten till Kungsholmen på Handverkargatan. Man skulle helst vilja tänka sig Golkondas skatter dolda i de låga husen, som skymta från gatan, men man blir genast afkyld, då man får höra att guldmynt icke präglats här på fjorton år. Förra året gjorde sig behovet af 5-kronor i guld gällande, men bristen på skiljemynt var så

outhärdlig, att guldet fick vika för den mera demokratiska kopparen. Under 1916 ha sålunda präglats mynt för 2,178,543 kronor, hvilket är ett betydligt större belopp än under 1915.

De interiörer vi här meddela från Myntet

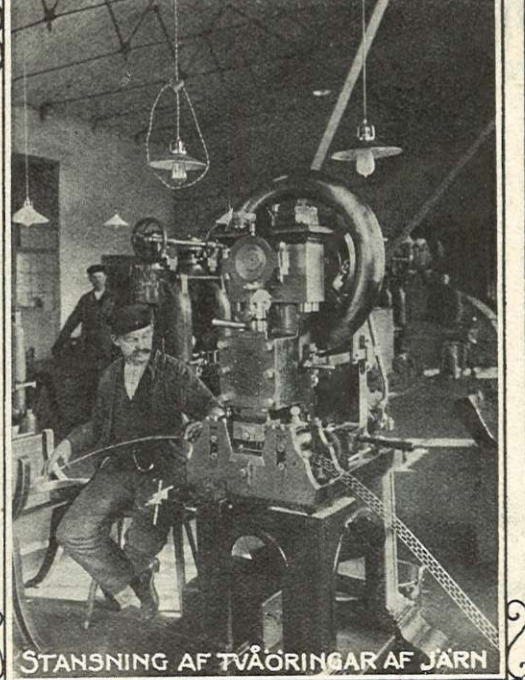
O. Ellqvist foto.

VALSNING AF METALLEN

GJUTNING AF SILFVER

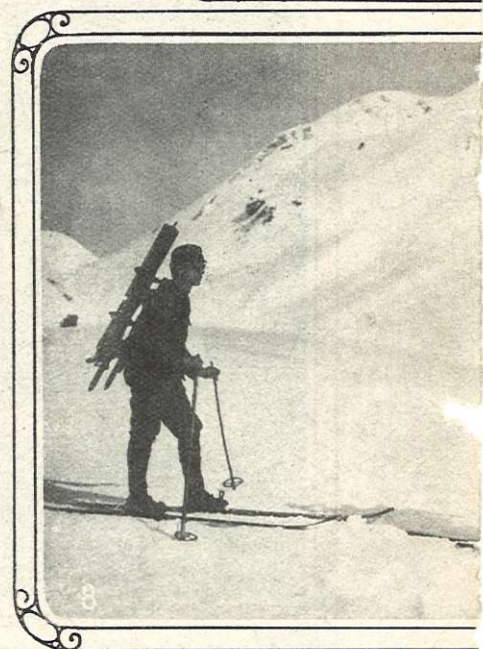

STANSNING AF TVÅÖRINGAR AF JÄRN

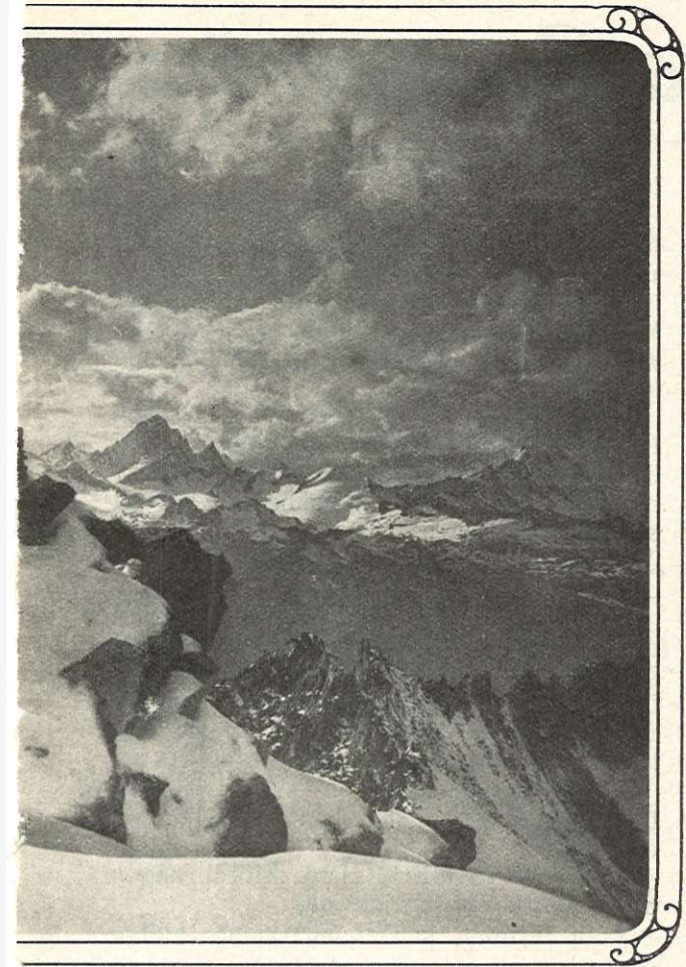
Schweiz' gränsvakt

1. Schweiziskt bergsinfanteri på marsch. Dessa speciellt för marscher i alpernas vildaste terränger utbildade trupper kunna utan att svikta utstå de svåraste strapasser. 2. En utkikspost på 3,400 meters höjd i alpregionen vid italienska gränsen. 3. Ofversnöade militärbaracker på 2,800 meters höjd. Från november till början af juni ligga dessa baracker beäckta med 4-6 meter djup snö, hvari manskapet gräfft tunnlar, som sätta de olika barackerna i förbindelse med hvarandra. 4. En infanterikolonn rutschar utför en alpslutning. Dylika rutschfärder företagas lämpligast under vårmånaderna eller i bör-

i högalperna.

jan af sommaren, hvarvid en höjdskillnad på 500 å 1,000 meter tillryggalägges inom några få minuter. 5. En luftig utsiktspunkt. 6. En proviantkolonn på skidor på väg till de på 3,000 meters höjd belägna militärbarackerna. 7. En schweizisk officerspatrull, hvars väg går öfver knifskarpa alpryggar på 3,400 meters höjd vid italienska gränsen. 8. Skidlöpande soldater utrustade med maskingevär. 9. Vårarbete i högalperna.

Skansar och baracker befrias från snömassorna, som af soldaterna rullas till jättesnöbollar och störtas i afgrunderna. -- --

Photo Gaberell, Thalwil, (Schweiz). -- --

Nederlaget. Skiss af Gustava Svanström.

DET ÄR EN SÖNDAGSAFTON INNE I staden. Modern är ensam hemma i våningen, och hon sitter i ett soffhörn i skymningen och tänker på dem, som äro borta ute.

Husfadern skulle bara gå ut för att hämta litet frisk luft. Beth, hennes dotter, skulle gå för att lägga ett bref i en brevlåda, men har väl utsträckt promenaden längre, och Bo, hennes son, har varit borta hela dagen. Han ringde återbud till middagen, han skulle äta ute med en kamrat, sade han i telefonen.

Modern sitter och tänker på dem, som äro borta inte längre än att de när som helst kunna vara i tamburen — och ändå så långt borta, att hon måste söka efter dem med långa, slingrande tankar.

— Beth har varit så nervöst upphetsad de sista dagarna, tänker hon, hon får hvarken sig själf eller andra. Hon är olycklig, och så kastar hon skulden på hem och föräldrar, fastän hon nog innerst vet bättre. Bengt Klinger har alldeles bedårat henne och hon kan inte förlåta sin far, därför att han yttrat ett skarpt klander om den där lilla diktsamlingen, som Bengt gifvit ut. Hvad var det den hette? "Tristi amori" — ett litet häfte vers, som lofsjunger det sensuella och osundt erotiska. Hon påstår, att Bengt afbrutit umgänget med henne och oss, därför att han blifvit förolämpad här. Och visst är hans fåfänga ytterst lätt sårad, men sanningen är nog som Bo säger, den, att han håller på att förlofva sig med den rika fröken Stahre. Och det är ju inte underligt, njutningslysten och utan håg för regelbundet arbete som han är, att han glömmet Beth, när en både rik och vacker flicka kastar sig i armarna på honom.

Men stackars lilla Beth — med sin lifshunger och sitt ömfåliga, trotsiga lynne. Det är kanske mitt fel, att hon fått för mycken frihet att vara tillsammans med Bengt, men hur skulle jag kunna vaka öfver henne på alla hennes vägar? Nu ville jag så gärna tala med henne, men då har hon ju sina författade meningar om hvad jag kommer att säga och vill inte ens höra på det.

Skymningen sveper in i rummet. Ljudet från gatans trampkvarn tränger doft upp till henne. Hon flyttar en kudde från det ena soffhörnet till det andra för att få det mjukare för ryggen.

— Och Bo, tänker hon — Bo, min gosse, hvar har jag honom? Han är tjugutvå år, och pappa var så belåten med hans tidiga kandidat. Men för Bo var det första steget till att få följa sin egen vilja. Han tog den här platsen som amanuens i stället för att genast fortsätta och läsa på licentiaten, som hans far ville. För att kunna försörja sig själf — och bli mindre beroende af hem och föräldrar. Han hinner med studierna ändå, säger han — och så diktar han — jag vet det, fastän han vill hålla det strängt hemligt. Det

är sant, att hans rum här hemma inte är riktigt lämpligt för den som vill vara ostörd, och när den där kamratens rum skulle stå ledigt några månader, och han fick öfverta det för så billig hyra stod jag på hans sida. Det var kanske en svaghet af mig, att jag ville, att han skulle få det, som han önskade, när jag visste, att hans far helst ville, att han skulle bo här hemma. Nu vet vi inte, hur länge han blir ute om kvällarna — och tre söndagar efter hvarandra har han ringt återbud till middagen. Jag hade hoppats, att han skulle komma i dag, och jag såg, att pappa blef ledsen. Han tycker inte om detta nöjeslif om söndagarna.

Hvarför gå barnen ifrån oss? Hvarför bli de inte som vi önska? Beror det på anlag eller uppfostran?

Deras far har alltid varit en sedligt sträng karaktär, och när han velat fostra dem efter sina ideal, har han själf gifvit ett föredöme. Han har aldrig för egen del prutat af på de etiska krafven. Jag har alltid varit honom underlägsen. — Jag har många gånger varit för svag, för vek för deras vilja. Jag har tänkt, att det skulle gå lika bra med mildhet som med stränghet, jag har till och med hemlighållit deras fel för honom.

Har jag inte varit ljusskygg? Hvad annat är det väl han velat fostra dem till än ansvarskänsla, pliktuppfyllelse, sanningskärlek.

Är det sant, att moderns natur är mera bestämmande för barnens anlag än faderns?

Skymningen blir tätare i rummet, reflexen från ett fönster i fjärde våningen tvärs öfver gatan faller på kakelugnen. Staden suckar och brusar nedanför.

Det ringer. Modern stiger upp och tänder det elektriska ljuset.

— Nu kommer Beth, tänker hon — det är hennes ringning.

Dottern står i tamburen och skakar regnet af hatten. Hon är mörk, smal och bär klänningen djupt nedringad i halsen.

— Är ingen hemma? säger hon.

— Nej, ingen mer än jag, svarar modern.

Beth går in i rummet, kastar sig ned i en stol och stirrar på sin ena höga klack. Så skrattar hon till.

— Jag undrar just, hur Bo bar sig åt? säger hon.

En skyltutställning.

ENFORMIGHETEN OCH TORFTIGHETEN HOS de skyltar, som växa ut som en parasitflora från en hufvudstadsgatas husrader ha förmått några unga konsthandverkare att göra upp förslag till nya, mera fantasifulla skyltar, och dessa utställas för närvarande i Konstföreningens lokal i Stockholm. De allmänna principerna, som legat till grund för dessa förslag äro framför allt att åstadkomma bestämda typer af skyltar för olika gator, alltså en bred gata kräver ett helt annat slags skyltar än en smal och bostadsgatan med sina fåtaliga butiker ställer andra fordringar än affärgatan. Belysningen är också en viktig sak, som tagits i den moderna reklamens tjänst. Den har hittills varit en alltför villig tjänare, som lånat sig till litet af hvarje. Men rätt använd, som ljusramper eller som innehåll för en eller annan skylt som komponeras med tanke på att vi ha mest mörker här i landet under den tid, då den köpstarka allmänheten vistas i städerna, åstadkommer ljusskyltens goda verkningar. Det pittoreska och hemtrefliga, som våra stela svenska s. k. storstäder i de flesta fall sakna kan komma fram i skyltarna, och man ser flera lyckade försök på denna utställning att göra våra gator mera hvardagstrefliga och lustiga. Utställarna uppträda i klump, men deras namn bör därför icke vara någon hemlighet: de äro Borgström, Brunander, Christenson, Källström, Nordlander, Schyl.

— Bo? — frågar modern — har du träffat honom?

— Nej, svarar hon — men jag vet, hvad han har gjort i dag. Han har ällit middag med en flicka, som står i affär.

Modern rycker till — det kom så oväntadt. Var det därför han ringde återbud — för att sällskapa med en flicka, som familjen inte känner?

Beth stirrar på sin andra klack. Hon fortfar. — Hon ser bra ut naturligtvis. Hon är kanske vid min ålder, nästan hvitgult hår och stora blå ögon — någonting för Bo att skriva dikter om.

Modern ser på henne. — Hur vet du det där?

— Å, svarar Beth, jag har haft spaning på det en tid. Nu hände det sig idag, att jag tänkte gå upp till Bo för att låna en bok. Då får jag se paret komma, de sågo mig inte utan försvunno i porten. Nu förstår jag, hvarför Bo ville hyra rum ute. —

Modern ser på henne. — Nu hämnas Beth, tänker hon. Men hon behärskar sig och säger:

— För att få arbeta mera ostördt, någon annan orsak tror jag inte på.

Beth skrattar, hennes näsvingar skälfva nervöst.

— Ja, naturligtvis, säger hon. — Men jag såg någonting mera i afton. Jag såg pappa komma gående och styra kurs mot Bos port. Ungefär fem minuter sedan paret försvunnit. Det var därför jag undrade, hur Bo bar sig åt.

Det blir tyst. Nedanför fönstren brusar och gungar storstaden, modern tycker ett ögonblick att golfvet gungar under henne.

— Nu hämnas Beth, tänker hon. — Men inte rå vi för att Bengt vill ha en rik flicka, inte hängde väl hans kärlek på att hans diktbok fick kritik. Men hon är olycklig, och så kastar hon skulden på oss — i stället för att hon borde tacka sin far för att han sagt henne ett sanningens ord.

Hon samlar sig och säger:

— Om Bo sällskapar med en flicka, som är främmande för oss, så är det ju allt skäl att hans far lär känna henne.

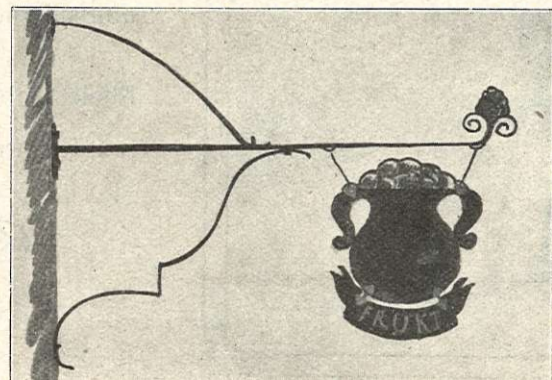
Beth far tillsammans af skratt.

— Nej, det är för komiskt, säger hon — att tänka sig, pappa —!

Men så rätar hon upp sin adertonåriga gestalt. Upphetsningen skälfver i hennes blick, orden på hennes tunga.

— Det är lagom åt honom, säger hon, och så lämnar hon rummet.

Modern sitter kvar. Det käns tungt i bröstet på henne. — Stackars Beth, tänker hon. Och Bo, min gosse — är det så han tillbringar sina söndagar? Hur ha de blifvit sådana? Deras far har ju velat fostra dem till starka karaktärer och gifvit dem ett föredöme genom sin vandell. Men jag har kanske varit för svag, för vacklande —

En nyckel sättes i tamburlåset. Hon spritter till. Hvad skall nu ske? tänker hon.

Husfadern kommer in och hon kastar en hastig blick på hans ansikte. Det är mulet men ej så mörkt som hon väntat sig.

— Jag gick upp till Bo, säger han — jag tänkte se hur han hade det, om han var hemma. Men han var borta naturligtvis, jag ringde förgäfvets. Han tycks åtminstone inte sätta värde på sitt ostörda rum om söndagarna.

Modern ser ned. Om Bo var hemma och inte öppnade för sin far — är det väl rätt, att hon erfar en känsla af lättad? Det är kanske feighet, men hon är glad, om den där bekantskapen kan döljas. Åtminstone en tid, hon ville först så gärna tala vid Bo. Kärleksfullt, i ett lämpligt ögonblick. Kanske att den där flickan är bättre än de föreställa sig — och ett häftigt uppträde skulle kanske ännu mer drifva honom från hemmet.

Men hon har glömt Beth. Beth står plötsligt inne i rummet och mäter fadern med sina blickar. Hon har lyssnat och hennes stund är kommen.

— Var inte Bo hemma? säger hon — det var egendomligt. Jag skulle kunna slå vad om hur mycket som helst, att han var hemma, fastän han inte öppnade. Jag såg honom strax förut gå in genom porten tillsammans med en flicka, en flicka, som står i af-fär. Det är med henne han varit ute hela dagen.

Faderns panna blir mörk, och han ser skarpt på henne.

— Hvad är det du pratar? säger han.

— Jag talar om hvad jag sett, svarar hon.

— Fråga Bo. Om han nekar till att han var hemma, så narras han. Men det kan ju hända att han gör. —

Fadern afbryter henne.

— Gå in på ditt rum och låt mig tala vid mamma.

Beth går. Hennes kinder ha blifvit brännande röda.

Fadern bryter tystnaden. — Är det sant, hvad Beth säger?

— Jag vet inte mer än du, svarar modern, jag har inte hört talas om den där bekantskapen förrän nu nyss.

— Jag tänkte, att du kanske visste om det, säger fadern långsamt. Jag minns, att du visste om att Bengt Klinger lockade Beth till möten — innan jag visste om det.

Modern sänker hufvudet och tiger. Ja, hon hade tegat. Var det af feighet eller moralisk slapphet? Eller var det därför att hon tänkt, att hon själf skulle kunna rättleda Beth?

— Det är synd om Beth, säger hon — jag tror inte, att Bengt är värd hennes kärlek, men nu har hon det i alla fall svårt. Bara att känna sig så där bitter —

— Kärlek, säger fadern — kärlek det är ett rent, strängt begrepp, som ingenting har att göra med Bengt Klinger och hans usla smörja till dikter. Jag ångrar inte, att jag sade det till honom. Jag borde ha förbjudit henne allt umgänge med honom. Men jag visste ju inte... En mor borde väl bäst kunna vaka öfver sin dotter.

— Jag tror, svarar modern — att om vi förbjudit henne, så hade vi inte kunnat följa henne på alla hennes vägar. Fadern får ett skarpt veck mellan ögonbrynen.

— Du tror således, att det skulle ha framkallat olydnad — och osanningar. Är det en sådan tanke du som mor har om Beth? Hur har hennes karaktär blifvit sådan?

— Ja hur —? Hvarför bli barnen som vi inte vill ha dem? tänker modern igen. Beror det på medfödda anlag eller är det något fel i uppfostran — mitt fel?

— Det finns också mycket godt hos Beth, säger hon — fastän hon har en sådan lifs-

hunger. Och när hon och Bengt äro i samma stad, tror jag inte vi kunnat hindra henne från att träffa honom — så länge hon själf ville. Nu vill han inte längre, därför att han har andra planer. Och hon tar det så trotsigt hårdt. Men det gör mig ondt om henne.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Thomasine Reuterskiöld. Hélène Westerström t.

Föreståndarinnan för Södra Sveriges sjuksköterskehem i Lund, fröken Thomasine Reuterskiöld, fyllde d. 13 april 60 år. Vid 19 års ålder började fröken R. sin verksamhet i sjukvårdens tjänst som sjuksköterkelev vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Tjänstgjorde på olika sjukhus i Göteborg i 2 år och blef 1 april 1888 sköterska på Sölvesborgs sjukhus. Efter en utomordentligt väl vittordad tjänstgöring från den 1 oktober 1891 såsom öfver- och operations-sköterska på Karlskrona lasarett blef fröken R. den 1 januari 1913 föreståndarinna för Södra Sveriges sjuksköterskehem, hvilken maktpåliggande uppgift hon ännu med oförminskad vigör bekläder.

Den gamla dam, vid vars bild dödskorset här ofvan ristats och som den 13 april bortgått i en ålder af nyss fyllda 85 år, tillhörde den kategori af svenska kvinnor af gamla stam-men som möta oss i herrgårdsskildringar och sägner, men hvars släkte tyvärr är utdöende...

Fru Hélène Westerström var en skånska af börd och tänkesätt, den säkerhet, den fränvaro af all lust att synas, att paradera som med rätta anses karaktärisera Skånes befolkning, återfanns hos henne i hög grad, parad med ett sällsynt skönhetssinne, en arbetssamhet och en förmåga att handhafva skötseln af ett stort hushåll, som gjort det Westerströmska huset i Lund och den storstilade gästfrihet som där så länge utöfvades, vida bekant. I öfver 50-årigt, sällsynt lyckligt äktenskap förenad med den 1915 aflidne direktör Axel Westerström, hvars minne länge skall lefva i den sydsvenska universitetsstaden, till hvars utveckling han så verksamt bidragit, delade hon sin makes konstnärliga och samlare-intressen, och om han var det klara hufvudet som uttänkte och planlade, var hon drifkraften, hvars underbara energi höll det hela i gång, öfvervakade allt och in i det allra sista med oförminskad själsstyrka med sällsynt andlig spänstighet följde med dagshändelserna och utvecklingen.

Att höra fru Westerström ur sitt minnes rika skattkammare framdraga episoder från sina många utrikes resor och i detalj skildra sina hågkomster af de många framstående personligheter hon kommit i beröring med, eller att höra henne tala om samhällslif och kultur i Norden för 50-60 år tillbaka, ja, ännu längre, var en verklig högtid, hon hade en ovanlig förmåga att lefvandegöra, att illustrera med smådrag och anekdoter, hvarfyll kom en humor och en iakttagelseförmåga af rang.

Denna korta minnesteckning vore ofullständig utan ett omtalande af det, som fru Westerström i lifstiden ängsligt sökt att dölja, hennes hjärtegodhet, hennes stora hjälpsamhet mot fattiga och sjuka, mot svaga och hjälplösa. Hon försökte förskansa sig bakom ett reserveradt yttre, men de som kände henne — och hvem gjorde icke det i den Skånebygd, där hon tillbragt ett lif? — visste, att bakom den något otillgängliga ytan klappade det rikaste och varmaste hjärta. Ingen gick ohulpen från henne och Hélène Westerströms minne välsignas af många, som i henne haft ett stöd och en hjälp.

Hon var af gamla stammen.

Hennes minne lefver —

C. G. J.

Fadern går öfver golfvet och slannar framför henne.

— Jag tror, säger han — att det fordras mera stränghet för att hos barnen uppbygga grundvalarna till en karaktär. Du har varit för svag mot dem, klemat med deras fel.

Modern tiger. Hon kan inte försvara sig.

— När Bo kommer, säger fadern, — tänker jag fråga honom, om han var hemma. Och det säger jag, att det är vederstyggligt för mig att tänka, att han skall säga en osanning. Hur kan man komma åt den som ljuger? Om jag inte visste, att jag alltid själf kämpat för att föra blanka vapen.

Det går en timme. Modern sitter med en bok utan att läsa. — Skall Bo komma hem till téet? tänker hon. Om det varit som vanligt, skulle hon ha önskat det — nu skulle hon hellre önska ett uppskof. Och ändå vet hon ju, att det måste bli en uppgörelse.

Om han än sedan några månader har lön, kan han inte alldeles undandra sig faderns moraliska myndighet. Om han inte vill vara djupt otacksam. Pendylen på spegelbordet, hennes arf från föräldrahemmet, slår med sprödt klingande slag. Strax därpå ringer det. — Bo, min gosse, tänker hon.

Han står i tamburen och tar af sig ytterkläderna. Han ser glad ut, som om ingenting skulle ha händt. Hennes blick smeker hans panna, den har dock ett rent drag och hårfästet är vackert. Men hon frågar honom inte, hur han tillbringat sin dag. Förra söndagen talade han om, att han varit ute med en ung journalist, som han namngaf, en god vän.

Hon känner ett sting inom sig. Hon vill inte höra den historien upprepas nu.

Men hon hoppas ej längre på uppskof, när fadern kommer in i rummet. Hon ser det skarpa vecket mellan hans ögonbryn.

— Bo, säger han — jag vill fråga dig om en sak, var du hemma vid sextiden i afton.

Hon ser, att det kommer oväntadt, att han blir öfverrumplad.

— Jag kan inte precis minnas, när jag kom hem, säger han och ser bort.

Faderns panna är mörk. Han talar långsamt och med eftertryck.

— Men jag frågar dig, om du var hemma och hörde två ringningar på din dörr. Det var jag som ringde.

Bo står tyst. Men han har rodnat, och det är nog för att förråda honom.

— Nu nekar han till, att han hörde något, tänker modern. Han ser upp, han möter hennes blick. Och hon ber, hon ber starkare än hon själf vet. — Jag har inte velat det här, men tala sanning efter det måste ske.

— Ja, jag var hemma, säger han, men jag visste inte, att det var du som ringde, jag —

— Du hade besök, afbryter honom fadern — af en bekantskap som du förteगत för dina föräldrar. Han står tyst igen.

— Å Bo, min gosse —! tänker modern.

Han lyfter hufvudet. — Ja, säger han — det är sant. Och så går han fram till henne.

— Det är för din skull som jag talar om det.

Fadern ser på dem. En åder har plötsligt sprungit fram i hans panna.

— Men inte för min? säger han.

Han ville säga mera men hejdar sig och lämnar i stället hårdt rummet.

Modern ser mot dörren, där han försvunnit. Har hon, den svagare, vunnit en seger? Men hennes hjärta — hennes hjärta var nyss hos sonen, och nu följer det honom som gick.

Var det någon som slog honom? Har han inte alltid fört sanningens stålblanka vapen, både i sitt lif och sin fostran? Och då kräfves det ju stränghet,

— Bo, säger hon sakta — hur kunde du så såra din far?

Vägen till de eviga stjärnorna.

Novell af HENRIK ULLMAN.

(Forts.)

HAN SOF OROLIGT OM NATTERNA och drogs ofta dagarna igenom med sitt gamla onda, en brinnande hufvudvärk.

Han beslöt därför att tillsvidare stryka både Vesuvius och Pompeji från programmet och i stället söka någon veckas rekreation ute på Capri, den gåtfulla klippön, han redan från sitt hotellfönster uppe vid Posillipo sett hägra i solröken längst därute på golfen.

Han kom dit ut med den lilla kustångaren en afton i solnedgången, när hafvet gnistrade och brann som smält guld i en jättedegel och den förgyllda madonnabilden på sin pelare högt uppe på Monte Tiberio stod som en strålände konstellation mot den mörkande kvällshimlen i söder. — Uppåt höjderna sträckte sig vingårdarna i sin ännu försommarljusa grönska likt mjuka, konstrikt arbetade mattor med de hvita vägarne som bårder och inslag och i orangelunderna lyste den mogna frukten som små solar mellan bladen. Själva de hvitmenade, anspråkslösa husen på sluttningarna ägde i sina klassiskt enkla linjer något af österländsk ro öfver sig, medan i olivskogarne uppe vid Monte Solaro näktergalarne redan pröfvade sina första, skygga kvällstoner. Och öfver hela detta drömlandskap spändes en sidenmjuk rymd, så oändligt hög och klar, att det var som om själfva himlen slode öppen och man kunde se rakt in i dess härlighet.

Arne blef stående ute på molon i stum beundran. Något så obeskrifligt vackert och fridfullt hade han ännu aldrig drömt sig. Och han tänkte, att här måste paradiset en gång ha legat och här skulle det vara ljufvigt att få dö midt i livets rikaste sommar.

Men när han senare på kvällen satt på balkongen utanför sitt hotellrum och såg upp mot natthimlen, tyckte han, att han plötsligt kommit de eviga stjärnorna så märkvärdigt nära och att hans dröms fullbordan nu ej länge kunde låta vänta på sig...

III.

Arne hade, för att spara sin reskassa och sålunda förlänga sin frihet, redan de första dagarna af sin vistelse på Capri flyttat från det dyra lyxhotellet nere i Grande Marina till ett anspråkslösare "albergo" uppe i själfva byn. — Och där träffade han för första gången sitt öde i en kvinnas gestalt.

Vera Mishakowsky var ryska till börd och dotter till en godsägare i trakten af Moskwa. Hon hade kommit till Capri för att i dess hälsobringade, milda klimat söka bot för ett bröstlidande, hade nu med godt resultat vistats på ön i nära två år och af doktorn fått löfte att inom närmaste tiden som fullt frisk återvända hem.

Hvad som först med förunderlig makt drog Arne till den unga ryskan var hennes slående likhet med den bild af hans mor som ung, han skapat åt sig i sina drömmar. Samma ögon, panna, näsa och mun; samma mörka, vågiga hår och samma mjuka, melodiska röst, som hans mor måste ha ägt, hade också hon. Hon var helt som en afbild af henne, den döda och dyrkade. —

Ensamma främlingar som de båda voro och uteslutande hänvisade till hvarandras sällskap, kommo de snart på god fot samt blefvo de bästa vänner och ständiga följeslagare vid alla exkursioner kring ön. Hon kände redan sitt Capri utantill och trötnade

aldrig att som hans trogna och kunniga ciceron visa honom alla dess härligheter, aningen det nu gällde en båtfärd till Blå grottan, en ridtur till Anacapri eller ett mödosamt klättrande upp till de gamla ruinerna vid Castiglione eller Monte Solaro.

De talade snart öppet med hvarandra om allt som låg dem närmast; om sitt hem och sina föräldrar, om ungdomsårens sorger, tvifvel och motgångar. Särskildt var Arne, som aldrig ägt någon annan förtrogen än sin döda mor, uppriktigheten själf; och han, den förr så tyste, inbundne drömmaren, öfverraskade ofta sig själf med sin öfverbeholdsamhet. Det var som om han nu först vaknat till personligt medvetande om sig själf och kommit till full insikt om det förflutnas drömlika överklighet; som om allt det slumrande inom honom plötsligt väckts till lif och blomning i den tropiska sommaren, innan det snart åter för alltid skulle vissna ner och dö i den nordiska vinternattens mörker och köld. Och han tänkte ofta, där han satt vid den unga flickans sida och stilla talade om sin glädjefattiga barndom: — Hon skall bli min räddning ur mörkret och ensamheten; hon — min Primavera...

Men ännu så länge hade det blott stannat vid det goda kamratskapet. Försökte Arne någon gång föra samtalet in på det grannliga och ömtåliga ämnet, slog hon strax bort det med något skämt och drog hans tankar öfver på annat. — Och Arne lät sig nöjas och ledas som det viljesvaga barn han i grund och botten var, medan han tänkte för sig själf: — Jag skall ge mig till tåls och låta henne först pröfva mig ordentligt. — Sedan — sedan, min Primavera...

De tillbragte nu ofta halfva dagarna — han vid en bok, hon med något handarbete — vid den lilla kyrkan Santa Maria del Soccorso på ruinerna af kejsarpalatset uppe vid Monte Tiberio, hvarifrån de hade den mest vidsträckt utsikt öfver den fagra ön och golfen med Sorrentos blåande strandklippor och fastlandets buktande linjer i fjärran, där Neapel och alla de små vänliga kuststäderna slumrade i förmiddagens soldis och Vesuvius sände sina bolmande rökmoln mot den sommarblå skyn.

Läste och arbetade de icke, så samtalade de eller sutto i stum beundran inför det hänförande panoramat, som de tyckte, de aldrig skulle kunna se sig mätta på. — Ofta roade de sig också med att sällskapa med sin gemensamme vän, den gamle vänlige eremiten fra Giovanni, som i mer än en half mansålder bott däruppe och förrättat sin ensamma tempeltjänst i Santa Marias lilla anspråkslösa kapell.

Fra Giovanni trötnade aldrig att för sina lyssnande åhörare berätta sin ös historia; och särskildt uppehöll han sig gärna vid den glans och prakt, som en gång utvecklats i den olycklige kejsarens palats, hvilket nu låg där för deras ögon i grus och spillror — en vacker ruin allenast, öfver hvilken vildrosor och kaprifol virkade sitt täcke från år till år. — Han förde dem också fram till den låga barriären vid "Salto di Tiberio" — "Dödsklippan", från hvilken den grymme härskaren lät kasta sina offer ner i hafvet. — Men, tillade han, när de hisnande sågo ner i den svindlande afgrunden, det var en lätt död i jämförelse med hvad de förut fått utstå därnere i fängelsehålorna.

Så flögo dagarna bort i sol och sommar på fjärrsläppta vingar och blefvo snart till veckor. Men Arne Elfvegård dröjde alljämt kvar i sitt paradiset och kunde ej besluta sig för att draga därifrån, fastän den bestämda tiden för hans hemresa redan var öfverskriden.

En kväll vid postdags mötte han Vera på piazzan. Hon kom från postkontoret och hade ett brutet, nyss läst bref i handen. Hennes ögon strålade af lycka, när hon redan på långt håll ropade till honom: (Forts.)

FRÅN IDUNS LÅSEKRETS

Ett förslag till en brudgäufvefond.

FRÅN EN I BERLIN BOSATT SVENSKA har Idun haft nöjet mottaga ett förslag till realiserande af de lysningsstipendier, som det förut varit frågan om i våra spalter. Förslaget är delvis baserat på införande af en ungarlsskatt, en åtgärd, som förmodligen vore föga att rekommendera, men innehåller för öfrigt äfven i sin skisserade form några beaktansvärda synpunkter, som kanske kunna ge anledning till nya förslag.

Herr Redaktör!

Här i Tysklands hufvudstad sitter jag och läser som vanligt med stort intresse min kära Idun, medan landets tappra söner och däribland min egen man, värnar dess gränser mot en värld full af fiender.

Men trots krigets fasor och egna bekymmer, tankar och intrasserar jag mig i dessa svåra tider, mer än någonsin för mitt gamla kära Sveriges välgång och ville gärna gifva Idun del af mina enkla tankar, angående "Brudgäufvefrågan".

Enighet och fast vilja göra människorna framför allt starka, och om hvar och en hade fosterlandets väl framför ögonen — vore i denna, såväl som i många andra frågor, hjälp att finna.

Först, — huru åstadkomma en fond, för att kunna realisera denna välsignelsebringande tanke, som för visso icke mera skulle säfta Sverige sida vid sida af Finlands och Irlands folk, utan främst i ledet i Europa.

Enligt min mening borde för dessa ändamål hvarje ungarl betala en extra skatt och den summa som därigenom uppstår, bilda fonden till det kapital, af hvars räntor "Brudgäufvefonden" skulle gifvas.

Dessutom borde i skolorna, folkskolorna dock undantagna, ett lifet bidrag erläggas (endast några få ören eller kanske frivilliga bidrag) t. ex. vid inträdet i ny klass och denna summa äfvenledes tilläggas ofvannämnda fond.

Denna institution borde vara symbolen för kärleken till nästan och fosterlandet och af lyckliga föräldrar vid barndop, konfirmation eller andra familjefester ihågkommas genom bidrag.

Många välsitueradt brudpar skulle säkert äfvenledes donera mer eller mindre stora belopp, om först en sådan institution finnes.

Angående tidsbegränsningen för äktenskapets ingående, icke för stränga principer. Jag tror att Sverige i allmänhet har ett sundt, normalt folk som icke behöfver för många anordningar i detta hänseende, men naturligtvis måste en gräns sättas såväl uppåt som nedåt.

Alla samhällsklasser skulle kunna taga del af detta bidrag, efter först inlämnad skriftlig ansökan till fondens styrelse med alla därtill erforderliga papper och sedan skulle följa grundlig undersökning från institutionens sida angående hälsa och arbetsinkomst. Summan borde sedan kanske procentuallt, efter mannens ställning och inkomster utdelas och äfvenledes efter en tid af år om möjligt vore, amorteras.

Helt visst skulle till en stor del de många skilsmässorna såväl som de långa förlofningarna upphöra och den unge mannen skulle icke behöfva med våld glömma sin första kärlek, utan grunda ett hem, byggt på kärlekens aldrig sviktande grund och emigrationen skulle därigenom äfvenledes aftaga, då det med familj är betydligt svårare att söka sin lycka i främmande land.

Med hopp om att denna viktiga fosterländska fråga får en god utredning till fromma för vårt vidutsträckt, glest befolkade Sverige tecknar

Högaktningfullt
SIGNÉ ENGELBRECHT.

Stockholms nyaste
FOTOGRAFI-ATELIER

är öppnad inom Paul U. Bergströms
etablissement.

Inbjuder gärmed ärade allmän-
heten till besök.

Ateliern öppen
Vardagar 9-6
Söndagar & sär-
skild beställ. tid.

Paul U. Bergströms
FOTO-ATELIER
KUNGSGATAN 47 (HISS)
STOCKHOLMSTEL. 505.

**Recept å Kornflingekorv för 6
pers. af Svalöfs Kornflingor.**

- 1 liter kornflingor
- 1 l. kokt mjölk
- 1/2 l. malen kalflever
- 1 kkp. russin
- 2 msk. salt
- 2 msk. sirap
- 1/2 tsk. stött ingefära
- 1/2 tsk. starkpeppar
- 1/2 tsk. kryddpeppar
- litet mejram
- 2 stora lökar
- 1 msk. smör.

Beredning: Mjölken kokas och hälls varm öfver kornflingorna, hvarefter den blandas med levern och kryddorna samt löken, som först hackats och frästs i smöret. Korfvorna stoppas löst i väl rensade fjelster och få koka ungefär en timma. Serveras med lingon.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnrop Länsstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

Behagliga och
välgörande äro
GAHNS
runda tvålar:
Lavendeltvål
Hafremjöltvål
Tallbarrstvål

RECEPT:

Kall hamburgerbringa (f. 12 pers.). 3 kg. saltad och rökt oxbrunna, vatten.

Beredning: Bringan borstas väl med ljumt vatten, knäckes och får ligga i rikligt med kallt vatten omkr. 12 tim. Den sättas på i kallt vatten, får hastigt koka upp, skummas väl och får koka 25 min., hvarefter spadet afkyles till 82-83 proc. och i denna värmegrad får köttet ligga 3 1/2-4 tim., eller tills det är mört. Köttet lägges i en stenkruka, spadet hälls öfver och köttet får kallna däri. Bringan skäres i tunna skifvor, garneras med salad eller persilja, och serveras med potatissalad eller blandade grönsaker.

Svensk potatissalad (f. 6 pers.). 3/4 lit. små potatis, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, 3-4 dcl. tunn gräde, 2 msk. ättika, 1/2 tsk. salt, 1 tsk. socker, litet cayenne, 1-2 msk. capris, 1/2 msk. finhackad körfel 1. krasse.

Beredning: Potatisen kokas med skalen på i saltadt vatten, skalas och får kallna, hvarefter den skäres i tunna, jämna skifvor, hvilka lägges i en saladskål. Smör och mjöl fräses 2 min., grädden spådes på och säsen får koka 5 min. Säsen afsmakas med ättika och kryddor och hälls öfver potatisskivorna, hvilka blandas försiktigt med säsen. Saladen får kallna, garneras med kaprisen eller hörveln eller krassen.

Rismjölspudding (f. 6 pers.). 1/2 lit. god mjölk, 60 gr. smör, 1 ocl. rismjöl, skalet af 1/2 citron 1. 6 bittermandler, 2 msk. socker, 4-5 ägg.

Till formen: 3 dcl. strösocker, 2 msk. kokande vatten.

Beredning: Sockret lägges i en något varm stekpanna smord med

1/2 tsk. smör, och röres med träsked tills det smält och har ljusbrun färg, då vattnet tillsättes och härmed beklädes en bleckform. Mjölken kokas upp med smöret, mjölet ivispas under full kokning och gröten får ett godt uppkok, hvarefter den upphälles och får kallna. Då tillsätts det rifna citronskalet eller de skullade och malda mandlarna, sockret samt äggulorna, en i sänder. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägghvitorna. Massan hälls i den beklädda formen, som öfverbindes med smordt papper, och puddingen får grädda i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. Uppställes och serveras varm med vanilj eller citronsås.

Sillpölsa (f. 6 pers.). 2 sillar, 1 lit. potatis, 1 portug. lök, 3 msk. smör eller flottyr, 2 dcl. gräde eller mjölk.

Beredning: Sillen fläs, tagas ur, sköljes, skäres i filéer och ryggbenet jämte alla småben borttagas. Sillen lägges i vatten och får ligga omkr. 12 tim. Filéerna upptagas, inklappas väl i en duk eller i rent vitt papper, och skäras därefter i små tärningar. Potatisen skalas och skäres i lika stora tärningar. Löken skalas, hackas fint samt frases väl i fett. Därefter tillsätts sillen och potatisen och massan brynes lätt under försiktig omrörning. Sist nedröres grädden eller mjölken, anrättningen får ett uppkok och upplägges på varm karott. Serveras som frukosträtt.

Fyllda kålrötter (f. 6 pers.). 6 små kålrötter, vatten, salt.

Till fyllning: 40 gr. smör, 8 msk. rivebröd, 1 ägg, 1 msk. hackad persilja, salt, 3 dcl. passerade kålrötter.

Till stekning: 30 gr. smör. Beredning: Rötterna borstas väl rena och skalas med tjocka skal. De lägges i kokande saltadt vatten och få koka tills de äro mjuka, hvilket prövas med en vispkvist. Spadet tillvaratages. Ett lock på rötterna afskåres, hvarefter de urhållkas.

Till fyllningen röres smöret tills det blir vitt. Rivebrödet, äggulan, den hackade persiljan och det passerade inkrämet tillsätts. Smeten afsmakas med salt och sist tillsättes den till hårdt skum slagna ägghvitan, hvarefter massan fylls i de urhållade kålrötterna. Locket lägges på och rötterna ombindas med fint segelgarn, förut doppadt i hett vatten. De brynas i smöret i en järngryta och spådas därefter med kålsad och få steka färdiga omkr. 1 tim.

Det af fyllningen, som blir öfver lägges i smord och brödbestörd form med lock och kokas i vattenbad. Puddingen uppställes midt på serveringsfatet och rundt om ställas de färdigstekta kålrötterna, från hvilka snören borttagits. Serveras med afredt säas beredd af spadet.

Apelsinris (f. 6 pers.). 1 1/4 dcl. karolinarrisgryn (125 gr.), 1 1/2 lit. vatten, 10 gr. salt, 3 apelsiner, 86 gr. strösocker, 2 dcl. tjock gräde, 3-4 blad gelatin, 2 msk. varmt vatten.

Beredning: Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, påsätts i kokande vatten, tillsatt med saltet, och få koka tills de äro mjuka, eller omkr. 20 min. De upphälls i sikt och öfverspolas med kallt vatten, som får rinna af väl. Apelsinerna skalas, den vita hinnan borttages noga, hvarefter de skäras i små tärningar, befrias från kärnorna och blandas med sockret. Grädden slås till hårdt skum. Gelatinet spolas med kallt vatten, klippes i bitar och upplöses i 2 msk. hett vatten. Risgrynen blandas med apelsintärningarna och grädden och sist tillsättes gelatinet. Massan hälls i vatten-sköld samt sockerbestörd form och får stå på is omkr. 3 tim. eller tills den stelnat. Puddingen lossas kring kanten med en spetsig knif, uppställes på glasskål och serveras med apelsinås.

Griljerad kalfbringa (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gödkalfbringa, 1 1/2 lit. vatten, 2 msk. salt, 10 hvitpepparkorn.

Beredning: Bringan förberedes, knäckes väl, påsätts i kokande vatten och skummas noga, hvarefter kryddorna lägges i. Den får saktat koka med tätt slutet lock, tills den är mör och de yttre benen lossna eller 1 1/2-2 tim., benas ur, penslas med det vispade ägget och beströrs med stötta skorpor. Smöret brynes i en långpanna, bringan lägges i med yttersidan upp och brynes i varm ugn under det den ofta öses öfver, med smöret i pannan.

SVAR

1 DEN SENAST INFÖRDA SERIEN: "Rågor följer här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det utfästa priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signaturen "Ebon", hvadan inne tafvarinnan af denna signatur behådde anmäla sig å vår byrå för beloppets utbekommande.

N:r 116. Eder fråga är rätt svar att besvara. Jag vill göra det på

Är magen i oordning använd
då Apoteket Vasens Laxermarmelad.
Är ett behagligt och effektivt afförings-
medel. Pris 1 kr. per ask. Finnes
å alla apotek.

Jag vet intet så skönt
som
La Mascotte
hårvatten
och **Brillantine**
fås överallt

Mellin's Food
är bästa kraftnärning för
svaga, klena barn i alla åldrar.
Ök om barns uppfostring gratis
och franko från Mellin's
Food Depot, Malmö.

**Prima Engelska
Antracit,
Hushållskol och
Koks**
ständigt på lager till
lägsta dagspriser.
LAVENS KOLIMPORT-A.B.
Tel. Allm. och Riks
Namnrop: Lavens Kolinport.

Sigillsamling
finfin, innehållande c:a 600 svens-
ska, adliga sigill, hvaraf 360 ut-
döda ätter, finnas nu till salu.
Svar till "Sigillsamling" under
adress S. Gumælii Annonbyrå,
Stockholm f. v. b.

TÄRNA
Kurs 1 maj-31 juli/avg.
1. Huvudkurs
2. Husmodersskola
3. Övre avdelning.
Ger ökad allmänbild-
ning, även som för-
utbildning för vissa
kvinnl. banor.
Många friplatser och sti-
pendier. Prospekt adr. **Tärna**.

Elegant
kemiskt tvättad o. prä-
sad blir Eder kostym,
klänning, kappa eller
överrock, om densam-
ma insändes till
**Örgryte Kemiska
Tvätt- & Färgeri-A.B.**
Göteborg.

Ni kan ej spela Er roll
väl i livet utan att upp-
träda med vackra naglar
**LYX
NAGELPULVER**

Vår sommarkatalog 1917
bör Ni genast rekvi-
rera. Stor sortering
i Tyger, Herr- och
Damkonfektion,
Verktyg, Jakt- & Fiske-
och sportartiklar, Ve-
locipeder m. m. Pri-
ma kvalitéer. Extra
billiga priser. Kata-
logen sändes gratis,
ej fraktfritt.
**Åhién & Holm,
Stockholm.**

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och baf vid hals
och bröstskorpar

I en punkt
SKULTUNA KOKKÄRL
äro alla
husmodrar
ense:
äro bäst!

**PARAMINT
PASTILLER**
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.25
SÄLJAS ÖVERALLT
A.B. PHARMACIA, STOCKHOLM
kontrollant PROF. ESSOR A. VESTERBERG.

© **PÄRMAR** ©
till **IDUN** kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från
IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:
Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1: 50 + porto 30 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." " 0: 50 + " 10 "
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda" " 0: 50 + " 10 "
Samtliga tre pärmar " 2: 50 + " 30 "

Tänk på våren!
Barnen äro i behof af nya kläder!
Prenumerera nu genast på april-
kvartalet af
BARNGARDEROEN
Illustrerad månadstidning för
barnkläders förfärdigande. Stor
dubbelsidig mönsterbilaga med-
följer hvarje nummer gratis.
"Barngarderoen" kostar för ett
kvartal endast 90 öre. April-
numret nu utkommet.
IDUNS EXP. STOCKHOLM.

bekanta som lärt sig hos läkare i olika städer och afgiften brukar ej öfverstiga 100 kr. Det brukar vara ett omtyckt arbete för unga flickor och god förtjänst. Att lära till gymnast tror jag är sämre.

Lärarinna.
Nr 122. Som Vaxholm är mycket vanlottadt med att här ej finnes ett pensionat i ordets rätta bemärkelse, vägar jag bedja »Ensamstående» höra sig för på denna plats. Det finns ett ställe dit man går från och till för sina måltider, men ej något s. k. »hem», som behöfs här mycket väl, då här finnes många som önska att något sådant kunde komma till stånd. Här finnes ju samskola med flera lärarinnor och många andra som önska att å sina fritider hafva ett ställe där de kunde få litet trefligt. Signaturen »Ensam» Vaxholm.

Nr 123. »En som är i valet och kvalet» som genomgått 8-klassigt läroverk och är intresserad af barn bör gå igenom en Kindergartenslärarinnekurs på Margaretaskolan i Stockholm. Kursen är på två terminer. — Försök så att få någon jämnårig kompanjon med samma kompetens och sätt upp egen skola.

A. F.
— Har ni bankplats så för all del behåll den. I dessa tider.

Ebon.
Nr 124. Vänd eder direkt till Svenska Fattigvårdsförbundet.

Nr 125. Vänd eder till Lappska missionens väner; föreningen har ett barnhem med skola i Lannavaara beläget i Jukkasjärvi församling i Norrbotten.

Nr 126. Försök att få förestå ett s. k. skolhus. Barnens föräldrar betala hyran för lägenheten. De skola också betala all maten, så har ni både hyra och mat fritt. Kanske litet öfver. Ni har väl möbler själf.

Ebon.
— Enligt min uppfattning bör ni realisera tanken på att bli ackuschörka. Det är ett fint kvinnligt yrke, när det upfattas rätt, och den som kan förstå att arbeta sig in på det området har god framtid för sig — under förutsättning att man kan slå sig ned i större stad. Har ni dessutom sömnadsarbete som biförtjänst, bör ni så småningom därmed kunna försörja er familj och ändå ha ert eget hem. Barnmorskelevar undervisas vid statens läroanstalter i Stockholm, Göteborg och Lund. Undervisningen är kostnadsfri, och en del elever, s. k. frilärningar, få understöd af statsmedel. Kursen, fördelad på tre terminer, räcker 9 månader. Genom Barnbördshuset i Stockholm eller Göteborg kan ni få reda på möjligheten beaktliga understödsmedel, som då tilldelas genom medicinalstyrelsen. En del andra uppgifter kan ni äfven erhålla där.

A. F.
Nr 127. Våfberöra till konstväfnad kan ni erhålla hos Konstfliten adr. Gamla Högskolan vid Nya Allén Göteborg.

A. F.
Nr 128. I Nya Bikupan, Julia Billing, Kungsgatan 45, Göteborg kan ni få edra initialer uppritade och äfven råd till märkning af olika persedlar i eder utstyrelse. A. F.

Nr 129. Uppgif adress och insänd porto till Idun för erhållande af svar.

Nr 130. Lavendel finnes upptagen bl. a. i Alnarps trädgårdars växtkatalog (adr. Alnarps, Akarp). Växten kan visserligen tämligen lätt uppdagas med frö, men på detta sätt erhållna plantor dö oftast bort redan under första vintern, medan däremot de exemplar, som vinnas genom vissa här i landet odlade mera hårdiga varieteter, kvarstå år efter år på samma plats, hvarje år skjutande en mängd vackra blommor. I kallare delar af landet är tillrädligt att fäcka plantorna med granris öfver vintern, helst sedan jord eller sand kupats upp öfver undre delen af grenarna.

D.
Nr 131. Skrif till Fredrika Bremer Förbundet, som är bäst underrettadt om dylika saker. A. F.

Nr 132. Sängen, som ni frågar efter och som börjar »Julafon är inne» heter Julafon i prästgården och har funnits i sångsamlingen »Sjung» 1:a häftet men detta är enligt uppgift från förlaget sedan flera år totalt utsäldt. »Fågeln Halleluja» pianostycke finnes att tillgå i Carl Jonns Musikhandel Järntorget 78, Stockholm.

— Den ifrågasvarande julsången heter »Julafon i prästgården» och är en äkta »Cronhammare»: musiken af J. P. Cronhamm och texten af A. F. Cronhamm. Den återfinnes i sångsamlingen »Sjung», första delen, utgifna af Abr Hirsch, Stockholm. En afskrift af melodin och visan i sin helhet skall gerna göras om porto och adress sändes till redaktör Helge Sandberg, Nya Eriksberg, Drottningholm.

Helga i Helgedomen.
Nr 133. När er fru är borta, är det er husbondes skyldighet att dricka gästerna till, såvida han ej direkt bedt er sköta den saken. När någon af gästerna vid andra tillfällen skålar med eder följer icke däraf, att ni någon gång under midagens lopp måste skåla med samma person. För öfrigt är den här saken individuell, beroende på hur pass intim ni är med edert husbondes folk och för öfrigt äfven med deras gäster.

A. F.
Nr 121. Till att bli tandtekniker behöves ej så lång lärdom, några månader endast och eleven brukar få stanna hos sin läromästare efter lärotidens slut, jag har flera

Från frisk och ungdomlig hy bevaras och underhålls med SASOLVÄLEN

det sättet att jag relaterar ett annat förhållande, mycket likt det ni nämnt, ja, ännu svårare. Det var en ung gosse med kraftig vilja, godt huvud, men envis och utrustad med alltför liflig fantasi. Denne gosse hade mycket allvarliga föräldrar, som ville forma om gossen efter sitt huvud. Det kom till dagliga konflikter. Och käppen begagnades flitigt. Gossen var rätt stor, när fadern lade honom öfver sitt knä och gaf honom 30 slag med rottingen. Hvem som helst fick höra och se detta. — Tro inte att gossen skrek. Hade de slagit ihjäl honom, så skulle inte ett ljud undslupit hans läppar. Men hvem som helst kan förstå att detta gjorde gossen dolsk. Fast han hade godt huvud, så gick det inte bra i skolan. Läsorna gick det nog bra med. Men i uppförande hade han oftast dåliga betyg. Och så fick han sluta. Sen kom han från sin stad och många år gingo. Nu träffade jag en gång en person som nämnde hans namn. Jag blef nyfiken på hur det var med honom. Döm om min förvåning då jag fick till svar dessa ord: »Jo, nu är han gift och har ett bra arbete. Nu är han en bra människa, tack vare den kvinna, som fick hand om honom och till sist gifte sig med honom. Ty hon kunde ta honom från hans rätta sida och uppväcka det bästa hos honom. Och det har nog hvarken hans föräldrar eller hans lärare kunnat eller förstätt, enligt hvad hans egen hustru har sagt. Ja, så var det med detta. Det är med människor som med plantor. Det beror så mycket på platsen där de stå... Försök att få den unge gossen in någonstades. Men tag honom med lämpor. Vinn honom. Öra inte för mycket. Utforska hvartat hans håg ligger. Tredje person kan ibland bättre inverka.

Blus- och klädningsömnad mottages. E. Nilsson Sveavägen 106 Allm. tel V. 608 68.

Årets medicinalväxterkurs
vid Dals-Rostock, Dalsland, pågår 10-14 juli. Undervisn. fri. Upplysningar af skolförstånd. J. Henriksson
Dals-Rostock.

Norrlands Landtmannalidning
Härnösand
Upplaga öfver 11,500 ex.
spridda inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.
Utmärkt annonsorgan.
Hög rabatt vid större annonsering.

Det modernaste NÄRINGSPREPARATET

På grund av sin sammansättning är Gigantos det mest effektiva styrkemedel, välsmakande, föredras väl av alla, tages med förtjusning av barnen.

Förordas av läkare för användning vid allmän svaghetstillstånd, rachitis, blodbrist, mag-sjukdomar, nervsjukdomar och efter långvariga infektionssjukdomar.

Flytande pr flaska kr. 1:85

Med kalk, pulver pr burk kr. 3:50

Gynna detta svenska preparat!

Erhålles genom alla apotek, å droghandel, samt från 14114 RIKS AKTIEBOLAGET GIGANTOS, STOCKHOLM K. RIKS 14114

Pensionsförsäkring. Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn. Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälso-tillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller öck årliga premier. All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt av pensionen under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4,5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

Nr 134. Uppgif adress och insänd porto till Iduns Redaktion för öfversändande af flera svar. — Ett sätt att erhålla tjänarinnor vore att hänvända eder till »Hemmet för nödställda ogifta mödrar» Artholmen Kulladala, Skåne. Där mottagas öfvergifna mödrar och barnen vårdas under 9-10 mån. och därefter söka sig mödrarna platser, där barnen få medfölja. Då under tiden karaktär och duglighet lätt kommer till synes, kan ni lugnt på Föreståndarinns rekommendationer försöka med en dylik tjänarinna. Barnen fostras att vara snälla och behöfver ni ej frukta alls för mycket besvär med dem. Modern begär ju bra mycket mindre i lön än andra. De flesta äro vanda vid både inne och utesysslor. Telefon 40 51, Malmö. Intresserad. Forts.

ALL KÄRLEKENS ORO OCH LÅNGTAN

har ARTHUR SCHNITZLER gripande skildrat i BERTA GARLANS UNGDOMSKÄRLEK

Denna måsterliga kvinnschildring, som nu utkommit äfven på svenska, tillhör det yppersta Arthur Schnitzler skriftvit och torde vara den store skådespelförfattarens förnämsta romanverk.

Pris: 3:50.

Lars Hökerberg

En tankerik fin liten bok är:

BLODSBOT

En läkares dagboksanteckningar i krigstid af Dr VILHELM SJÖGREN. Bland dem som med smärtsam beklämning sökt finna någon mening bakom all ohyggligheten i den tragedi som nu utspelas omkring oss, skall denna lilla, originella och fina bok om människorna och kriget finna många vännar — Pris kr 1:50.

Det bör ej vara damerna obekant

att man med Gooda-Jästmjöl när det bästa resultatet vid småbak. Säljes i burkar å 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

ETABLERAD 1752. När ni tager ett piller, så tag ett

Brandreth's Piller

Rent vegetabiliskt Alltid verksamt.

Brandreth's Piller rensa blodet, magen och inälvorna samt underlätta matsmältningen. De stimulerar levern, aflägsna dålig galla och andra fördärfvade afsöndringar. De styrka, regulerar och rensa hela systemet.

Vid förstoppning, svindel, sömnlighet, belagd tunga, dålig andedräkt, huvudvärk, magsmärtor, dålig, ofullständig matsmältning, lever-sjuka, gulsot och hvilken annan opasslighet som helst komma af örent blod.

Säljes på alla apotek. Allcock Manufacturing Co., Birkenhead, England.

ETABLERAD 1847.

ALLCOCK'S PLÅSTER

Universalt botemedel mot Smärtor. Hvarsomhelst, där man har ondt bör et plåster läggas.

2 kronor pr lott
Högsta vinstens värde
28,500 kr.

FLYGLOTTERIET

2 kronor pr lott
Högsta vinstens värde
28,500 kr.

Lotteriets föreståndare: ERNST NORÉE. — Lotteriets kontrollant: No'arien i Överståthållareämbetet OLOF CEDERSTRAND.

Lotterna nu utkomna.

HUVUDVINSTER:

Dragning senast d. 14 Juni 1917.

En Flygmaskin

från Södertälje Verkstäder med en
100 hkr. Mercedesmotor av Scania
Vabis tillverkning, användbar som
militärmaskin (Jagare), samt som
turist- och sportmaskin

Kronor 28,500

En samling utsökta, till största
delen antika möbler Kr. 8,000

En 30 kvm. Skärgårdskryssare
konstruerad och byggd av Kapten Knut Holm i Gamleby, furu på
stål- och eksplint, blyköl, salong med 2 kojplatser,
försedd med alla nödvändiga inventarier Kr. 3,500

Sommarvilla om 3 rum och kök jämte veranda Kr. 4,000

Transporten till av vinnaren önskad järnvägsstation eller last-
tageplats bekostas af lotteriet.

Sammanlagt 10,000 vinster varav en del utställas i lotteriets utställningslokal, Regeringsg. 9, Sthlm. Lotteri till landsorten rekv. utan försökslikvid, hålst å brevkort, under adr. Flyglotteriet. Nvbrogatan 11, Stockholm 5, då 35 öre till porto och dragningslista tillkommer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg
utan endast bestyrkta
avskriffter när Ni svarar på
annons om ledig plats.

ELEMENTARSKOLEBILDAD flicka
kunnig i sjukvård erhåller plats som
hjälp och sällskap i familj. Svar
till »Familjemedlem Esters», Iduns exp.

BARNSKÖTERSKA, anspråklös, på-
litlig o. villig får god plats i köp-
mansfam. den 1 maj. Något syk-
kunnig har företräde. Sv. med rek.
o. foto (som återsändes) till »Löne-
anspråk», Allm. Tidn.kont., Örebro.

HUSHÄLLERSKA med jämt och godt
lyne, pålitlig, väl kunnig i matlag-
ning och bakning får plats till 1
maj på herrgård hos ensam nerre,
att tillsammans med husingjunga skö-
ta hemmet. Sv. till »H. D.» S.
Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

ANSPRÅKSLÖS ordningsvan flicka,
kunnig i och villig att tillsammans
med husmor sköta ett enkelt hem
och 3 små barn erhåller genast plats.
Passhjälp (hela dagen) finnes. Sv.
till »P. H.» Box 11 Udevalla.

FOR UNG FLICKA finnes plats i
medie af april i prästgård, för att,
mot fritt vivre, lära allt som förek.
Sv. t. »Prästgård i Sörmlands», Eskils-
tuna poste restante.

BÄTTRE, ENKEL, frisk flicka, som
med ordning och verklig omtanke
såväl under som utan matmoders
ledning kan sköta ett landthushåll,
där jungfrur finnes, erhåller plats
den 1 instundande maj i natur-
skön trakt i Södra Dalarna. Svar
med »löneanspråk jämte rekomen-
dationer och fotografi emotens till
»Verklig hjälp och familjemedlem»
Iduns exp f. v. b.

I GODT HEM i stad i Söderman-
land som sällskap där jungfru fin-
nes får bildad hushållsvan flicka
plats. Medlem. Vid Nya Inack.
byrån Jacobsbergsg. 34 Sthlm.

ENKEL, anspråklös, bättre flicka
barnkär, kunnig i enklare matlag-
ning, sömnad, erhåller plats i liten
familj. Svar med löneanspråk, rek-
ommendationer och foto till »Barn-
kär» Box 45, Katrineholm.

BILDAD, barnkär flicka, kunnig i
sömnad erhåller plats 1 maj i fam-
ilj med 3 barn. Jungfru finnes.
Svar till »Tjänstemanafamilj», Borås
p. r.

EXAMINERAD barnsköterska, enkel
och anspråklös, kunnig i sömnad,
erhåller plats i Borgholm, att sköta
2 män. flicka. Svar med rek. foto.
och löneanspråk till »Sommar 1917»
Borgholm p. r.

MEDELÄLDERS FRUNTIMMER erhå-
ller plats att sköta hushåll för
90-årig enkefru vid brukssamhälle i
Västmanland. Hjälp med grofsylsor.
Sv. med löneprät. o. ref. till »Omse-
sidig trefnad», Iduns exp.

JUNGFRU pålitlig, rask, fullt kun-
nig i enklare och finare matlag-
ning och i besittning af ett godt
och jämnt lyne samt van vid och
trifves vid att vistas på landet får
1 maj mycket god plats i liten fam-
ilj på landet i mellersta Sverige.
Bostaden försedd med nutida be-
kvämligheter. Sv. med betygsskrif-
ter, löneanspråk, åldersuppgift och
foto till »Tjänstemanafamilj», Iduns
exp. Stockholm f. v. b.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verk-
sambetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusen-
tals kvinnliga platssökande med
bästa resultat användt för-
faringsätt är att sätta in en
liten annons i IDUN. En
platsannons — 10 mm. stor —
kostar endast 2 kr. 50 öre. Be-
loppet insändes i postanvisning.
Hvarvid texten lämpligen skriv-
ves & postanvisningsblanketten.

TILL NORRLAND önskas verklig
påtlig barnkär äldre flicka med goda
rekommendationer som på egen hand
vill sköta 4 barn, sy deras kläder
med hjälp af jungfru. Hjälpigt sommar-
ställe. Foto. o. löneprät. önskas
till »Lugn» Iduns exp f. v. b.

HUSFÖRESTÄNDERSKA, van vid
landthushåll och kunnig i matlag-
n. m. erhåller plats vid större gård
i Värmland. Sv. med löneprät. o.
foto till Box 2, Sunne.

ENSAMJUNGFURU fullt kunnig i så-
väl enklare som finare matlagning
får plats 1 maj, ev. 15 maj, i liten
familj. Svar med foto, löneanspråk
och referenser under adr. »Karlstads-
familj», Nordiska Annonbyrå, Göte-
borg.

Öfversköterska

sökes för Göteborgs Hospital. Be-
gynnelselön 600 kr. jämte allt fritt.
Lönetillägg efter 2,5 och 10 år med
slutlön om 840 kr. Semester 30 da-
gar årligen. Ansökan med betyg
insändas till Öfverläkaren, Hospi-
tal, Göteborg 2.

Juvelerareaffär

Duglig expediteris med godt sätt o.
utseende o. helst van vid skyltning
erh. anställning i större juvelerare-
affär evnt. som föreståndarinna. Ut-
förliga sv. med betygsskriffter o.
foto till »God plats 1 maj eller 1
juni», Iduns exp.

Två afdelningsskö-
terskor.

Vid Norrbottens läns tuberkulos-
sjukhus vid Sandträsk förklarar lär-
med två afdelningssköterskebefattning-
ar till ansökan lediga, att tillträdes
den 1 juli d. å. Lön 600 kr. en
månads årlig semester med 45 kr i
kostpengar samt allt fritt. Ansök-
ningar åtföljda af frejd- och tjänst-
göringsbetyg samt referenser insän-
das till sjukhusets läkare före den
15 maj.

Sandträsk den 5 april 1917.

Helge Dahlstedt.

Vid Caroline von
Vegeacks minne

skola för sinnesslöa barn, blir till
Hösterm. vikariat el. möjligen fast
anställning för lärarinna. Kompeten-
ser: Lärarinneex., helst vid Slagsta
skola. Begynnelselön 500, allt fritt,
äfvén skatten. Ansökningsb. jämte
friskbrev, torde före 15 maj insändas
till skolans styrelse adr. Karlsvik,
Södertälje.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor
spec. från Sällskapet Barnavård, an-
skaffas af Stockholms Stads Arbets-
förmedling, Regeringsg. 107. Riks-
o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m. — 4 e. m.
(lörd. 9-2). Obs! Särskild
avdelning för barnsköter-
skor! Samarbeta med säll-
skapet Barnavård!

ELEMENTARBILDAD huslig flicka
från godt hem önskar plats helst på
egendom som husmors verkliga hjälp
och sällskap. Svar till »Verklig
hjälp» Iduns exp. f. v. b.

BILDAD, MUSIKALISK, kvinnlig
sjukgymnast önskar under
sommaren emot fritt vivre plats
på landet, helst på större egendom.
Sv. till »Sommar 1917», S. Gu-
mælii Annonbyrå, Göteborg.

UNG LÄRARINNA önskar mot fritt
vivre under ferien plats i familj.
Sv. t. »Familjemedlem», Iduns exp.

18 ÅRS MUSIKALISK FLICKA med
realskolex. och afgångsbetyg fr. 8-
klassigt flickläroverk önskar plats i
fin familj att läsa med barn och ev.
underv. nybörjare i sång och piano-
spelning. Villig hjälpa husmoder
med förek. göromål. Sv. till »Barn-
kär», Helsingborg p. r.

UNG FLICKA önskar att under som-
marens emot fritt vivre komma till
landsgård, eller prästgård för att
få lära matlagning och hjälpa till
med husliga göromål. Sv. till »S.»
Akerström p. r.

BÄTTRE FLICKA söker plats i fam-
ilj den 15 maj eller 1 sta Juni.
Har genomgått hushållsskola, kunnig
handarbete. Svar till »Liten Löns»
Iduns exp. f. v. b.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hennens som andra
kvinnliga arbetsområden kan Ni
med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en
annons i IDUN, specialorga-
net för kvinnliga platsannonser
af alla slag.

En platsannons — 10 mm. stor
— kostar endast 2 kr. 50 öre. För
större annonser beräknas ett pris
af 25 öre pr mm. därutöfver.

18-ÅRIG GYMNASIST önskar plats att
undervisa i vanl. skolämnen o. musik
el. som sällsk. o. hjälp. Ref. finnas.
Sv. till »Skånska», Malmö p. r.

ENKEL, UNG FLICKA önskar plats
den 1 juni på landet som hjälp åt
frun att sköta ett par små barn. Sv.
till »Arbetsvilliga», Kinna p. r.

22-ÅRIG LANDTRUKAREDOTTER
som just avslutat 1 1/2 års husmoder-
och slöjdskolekurs söker anställning
mot fritt vivre som husmodershjälp
på landet. Sv. till »H. M.»,
Iduns exp.

MUSIKLARINNA o. MALARINNA önskar
mot fritt vivre o. någon lön underv.
i musik o. måln. i godt hem und.
juni mån. ev. längre. Sv. t. »A-n
40», Iduns exp. f. v. b.

ÄLDRE FLICKA, van vid sjukvård
önskar, under juli, event. aug. mån.
medfölja dam el. herre till badort
mot fri resa och vivre. Sv. till
»Van vid resor», Sollefteå p. r.

TVÅ ELEMENTARBILD. FLICKOR
önska till sommaren komma på herr-
gård el. större gård, helst i Små-
land för att mot fritt vivre hjälpa
till med hushåll och andra göromål.
Sv. till »Hjälpredor 1917», Iduns exp.

TILL HERR- ELLER PRÄSTGÅRD
önskar ung flicka plats som husmors
hjälp o. sällsk. Har genomgått hus-
hållsskola, är kunnig i sömn. och
handarbeten. Sv. till »22 Familjemed-
lem», Kungsängen p. r.

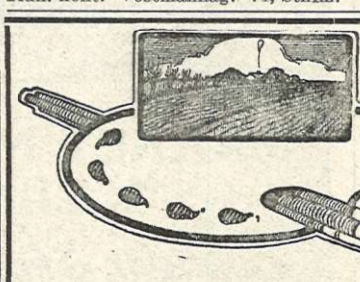
17-ÅRIG, BÄTTRE FLICKA önskar
plats som hjälp o. sällsk. i familj
el. hos äldre ensam dam. Tacks.
för sv. till »Realist», Box 34, Nybro.

UNG BILDAD DAM med goda betyg
från genomgångna skolor önskar plats
& Tidnings- el. Advokatkontor. Tacks.
för sv. till »Maj 1917», Iduns exp.

UNG, BILDAD VÄRMLÄNSKA önskar
plats såsom hushållsfröken el. sällsk.
Har genomgått hushållsskola och är
kunnig i såväl enklare som finare
matlagning o. bakning. Genomgått
kurs i sjukvård. Sv. emotens tacks.
till »Värmländska», Box 11, Kil.

FINNES DET NAGON dam el. liten
familj, som vill hjälpa en flicka,
som ej är stark, till badort el.
landet i sommar att mot fritt vivre
hjälpa till med lättare göromål. Sv.
till »E. J.» Borås p. r.

19 ÅRS FLICKA, något musik- och
sykunnig, intresserad af husligt ar-
bete önskar plats som husmors hjälp
o. sällskap. Sv. till »Familjemedlem»,
Tidn.-kont. Vestmannag. 74, Sthlm.

Lär Er teckning och målning!

Ämnar Ni lära Er teckning eller målning, bör Ni genom att delta i vår
undervisning pr korrespondens skaffa Er de nödvändiga kunskaperna. Eder ålder, bo-
ningsort eller nuvarande sysselsättning utgöra ej något hinder vid vår undervisning. Avgif-
terna åro låga. Betalningsvillkoren synnerligen förmånliga. Lärotiden obegränsad.
Skriv därför redan i dag efter prospekt genom att ifylla bredvidstående kupong och
sänd den i öppet kuvert, frimärkat med 4 öre!

LÄRARINNA önskar plats i fam. som
husmors hjälp. Lön önskas. Sv. t.
»Jämtländska», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, BÄTTRE BARNKÄR FLICKA
kunnig i enkel matlagning samt husl.
syssl. önskar plats i bättre hem som
husmoders verkliga hjälp. Sv. till
»Familjemedlem», Borås p. r.

17 ÅRS FLICKA från godt hem
söker plats, som hjälp o. sällsk.
i liten fam. el. hos äldre dam. Nå-
gon lön önskv. Sv. till »Inga», Mel-
lerud p. r.

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar plats
i hem antingen som barnfröken eller
hjälp i hushåll. Lön önskas. Sv.
till »Smäländska», Iduns exp.

BILDAD, MEDELÄLDERS, allvarlig
och musikall flicka söker plats som
husmoders verkliga hjälp och säll-
skap. Har genomgått husmoders-
skola, är kunnig i matlagning, hand-
arbeten och sömnad. Tacksam för
svar till »Familjemedlem» Allmänna
tidningskontoret, Örebro.

ENKEL 22-ÅRIG flicka som genom-
gått folkskolor önskar mot fritt
vivre plats i bättre, vänligt hem, hälst
uppåt landet, att under erfaren hus-
moders ledning lära och hjälpa till
med inom ett hem förekommande
arbete. Svar till »Familjemedlem K.
A.» Västgöta Korrespondent,
Sköfde.

Barnfrk. — Barnsköt.
exam. o. andra söka pl. Hushålls-
fröken. Hush. Palmqvist C:o
Sthlm. Rt 107 42, Malmskillnadsg. 17.

25-årig bildad flicka

som genomgått ettårig sjukvård-
kurs, önskar plats. Är äfvén kunnig
i ett bättre hems skötande. Sv. till
»Goda rekommendationer», Annon-
skontoret Svea, Norrköping.

Seminariebildad, musikallisk
lärarinna

önskar till sommaren plats som tolk
(tyska) el. medfölja fam. till Jämt-
land el. badort för att underv. barn
i språk (tyska, franska) o. musik.
Sv. t. »Sommar 1917», Ystad p. r.

INACKORDERINGAR

KONFIRMATIONSUNDERVISNING
meddelas 5 å 6 flickor i sörmländsk
prästgård med härligt läge vid sjö.
Början den 20 juni. Pris med in-
ackordering 175 kr. Sv.: Yngerstrand,
Björkvik.

GOD INACKORDERING på längre el.
kortare tid erbjordes 2 äldre sjukliga
damer å Gäsebäcks Hvilohem, mo-
derat pris. Ensamt el. deladt rum.
Ex. sjuksköterska. Lungsjuka mot-
tagas ej. Förfr. besv. af fru M.
Mathiasson Box 45, Helsingborg. Riks
1683. Ref. fordras och gifvas.

TVÅ UNGA FLICKOR mottagas så-
som elever i trädgård; få äfvén del-
taga i all slags konservering. Sv.
omgående till »Trädgårdsskötsel»,
Jönköping p. r.

ÄLDRE MEDELLOS dam erhåller
mot ringa ersättning inackordering
i stilla landthem i Småland. Svar
till »Sällskap» Karlstad p. r.

Jämtland

i skönt belägen trakt, prästgård, mot-
tagas und. inst. sommar d. 22 juni
—10 aug. några sommargäster. Till-
fälle till utflykter i fjällen och sjö.
Stärkande luft; moderat pris. Sär-
deles lämpl. tillfälle för sådana, som
önska hvila o. lugn. Bröstsjuka mot-
tagas ej. Hänvändelse till »Samma-
ren 1917», Iduns exp. f. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons
Hvilohem,
beläget 15 min. skogsväg från Ar-
vika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröst-
klenan mottagas ej.

En hushållselev

(familjemedl.)
mottages 15 juni o. 2 st. under juli,
intill 1 sept. 80 kr. i mån. Prosp.
på begäran. Öfverstinnan A. Hyltén-
Cavallius, f. Frick, Sandvik, Små l.
Burseryd.

Babykorgen!

(Mont. skär eller blå.)
Kr. 20:—
Babyådor från Kr. 10:—15:00, in-
nehållande hel utstyr, välsydt och
af bästa kvalitet. Sändes mot efter-
krärf.

Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö
Rikstel. 48 12.

Babyådan

linne, fullständig utstyr för
spöda barn, välsydt
och af bästa kvalitet, pris
10 och 15 kr. pr åda be-
roende på monterig. Sändes
mot efterkrärf.
A. C. Cronquist & Son,
Malmö

Furulidens sanatorium

vackert beläget vid skog och sjö i
smäländska högländet säljes ev. ut-
arrenderas på förmånliga villkor. Hel
uppställning af inventarier kan få
öfvertagas. Svar: Furuliden, box 31
Wexiö.

Advertisement for Olaus Olssons Art Imports AB, featuring a logo with a woman and text: OLAUS OLSSONS ORDER-TELEFONER Mamnanrop: "Olaus Olssons" KOLIMPORT AB.

HERMODS Korrespondensinstitut,

Österg. 53 B. Dir. H. S. Hermod, Malmö.

Sänd mig gratis och utan förbindelse å
min sida Ert illustrerade prospekt för
det yrke eller den kurs framför vilken
jag markerat ett kors (X).

- Frihandsteckning Elektr. maskinistk.
Pennsteckning Elektr. montörkurs
Landskapssteckn. Angmaskinistkurs
Landskapsmål. Landbrukskurs
Akavarellmålning Realskolekurser
Pastellmålning Studentkurser
Poträttmålning Juridiska kurser
Bokföringskurser Tyska språkkurser
Kontoristkurser Engelska språk.
Stenografkurs Franska språkkurs.
Byggnästarekurs Ryska språkkurser

Namn.....
Adress.....
Idun 7 b 1 18/4 17.....

DE UNGAS BESKYDDDS LOTTERI

7814

värdefulla vinster till ett sammanlagt värde af öfver

88,000

Kronor.

Lotter à 2 kronor

kunna i Stockholm erhållas å utställningslokalen **Birger Jarlsgatan 23, Nordiska Kompaniet** samt **Allmänna Tidningskontoret**, Gustaf Adolfs Torg, äfvensom hos flertalet Bok-, Pappers- och Cigarrafärer.

Dessutom expedieras lotter från De Ungas Beskydds Lotteri, Stockholm, Birgerjarlsgatan 23, mot insändande af rekvisition häst å brefkort utan förskottslikvid hvarvid tillkommer porto och kostnad för dragningslista.

Kr. 9,000 JORDBRUKSLÄGENHET Kr. 9,000

(Inköpt af AKTIEBOLAGET HEM PÅ LANDET)

innehåller 40,2 tunnland däraf 6 tid åker och mera odlingsbar mark, belägen vid den naturskönt belägna Örasjön. Afsöndrad från Lisma gård. 2 mil från Stockholms stortorg. Timrad mangårdsbyggnad på granitgrund, nyrestaurerad, innehållande 2 rum och kök med tambur och förstugukvist, därjämte timrad stall för 2 hästar, ladugård för 5 kor, loge m. m., källare samt nödiga uthus.

2. vinsten
Bostadslägenhet med full äganderätt bestående af 2 rum och kök inom tambur, källare och vindskontor belägen vid Döbelnsgatan 31, Stockholm.	Kr. 7,000	5. vinsten
Motorcykel, med sidvagn.	Kr. 1,950
Husqvarna.	8. vinsten
Herrumsmöbel, af rökt bon. ek bestående af 1 soffa, 2 fåtöljer, 4 stolar, 1 skrifbord, 1 vanl. bord, 1 bokhylla, 1 rökboard, 1 skrifstol. Nordiska Kompaniet.	Kr. 1,200
3. vinsten
Automobil om 20 hkr. med alla tillbehör, märket "Ford". Gjestvagns Handels- & Fabriks A.-B.	Kr. 4,500	6. vinsten
Schatull, af sjödränkt bonad ek, inneh. matsilver för 12 personer (9 dussiat) 1 sässlev, 1 sässked, 1 strösked, 2 syltskedar, 1 fiskförläggarebestick.	Kr. 1,500
Guldsmedsbolaget.	9. vinsten
Pianino, mahogny, af Rapps välkända fabrikat.	Kr. 1,175
4. vinsten
Motorbåt, 5 hkr., Pentamotor, garanterad 8 knops fart.	Kr. 3,500	7. vinsten
Matsalsmöbel, af rökt bonad ek, bestående af 1 buffé, 1 matbord, 1 sidobord, 10 stolar. Nord. Komp.	Kr. 1,400	10. vinsten
Damrumsmöbel, af hvitlackerad björk, bestående af 1 soffa, 2 fåtöljer, 4 stolar, 1 bord, 1 bokhylla. Nordiska Kompaniet.	Kr. 1,000

Dr Heilmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
AKOMMOR.
Kungssportsplatsen 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

Gym iastikdirektörsexamen

afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. i Sept.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs

kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt!
Stockholm. : : **Hollandaregatan 3.**

Kurs i massage och Sjukgymnastik STOCKHOLMS
MESSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhållas hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyrefärer.

Hennaextrakt öfverträffligt och oskadligt hårfärgningsmedel i alla nyanser. Pris Kr. 7:50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket. Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

EBBA BECKMANS
HYGIENISKA SALON
ANSIKTSMASSAGE (även syrebehandling.) Hårmassage enl. Dr Bardsins metod. Manicure, Pedicure. Frisering - Champonering.
Grefteuregatan 3.
Riks Tel. 706 53. Allm. Tel. 401 00.

VARDA HÅRET om det är sjukt eller friskt, och använd **ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL.**
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos **Kungl. Hofleverantör ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.**
Återförsäljare rabatt.

Såpa för 20 öre. kg
Bepröfvat recept för hemtillverkning mot 1 kr. i frim. från fru Ehn Box 95, Södertelje.

Tinktur Alabaster.

Säkert medel för Pormaskar och Finnar, gör huden ren och klar. Pris 3 kr. pr fl + porto. Försändelse diskret. **Ebba Beckmans Hygieniska Salong Grefteuregatan 3, Stockholm.** Allm. Telef. 401 00 Rikstel. 706 53.

Bad och Tvätt!

Tvättning, mangling och strykning af privatkläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mälärbadets Bad-, Tvätt- & Stryklinrättning.**

Mälärbadets priser å bad och tvätt alltid de lägsta.

Tvättinr.: Allm. 9344 Badet: Allm. 9343
Riks 38 15 Riks 38 14

MÄRKET MARKATTAN
GÖR TENN BLANKT SOM SILVER OCH KOPPAR SOM GULD.
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Säptvål Aktiebolag
Göteborg

Lektioner i Linnesömnad,
även blusar, underkjolar, sportskjortor och barnkläder
Elever mottagas dagligen 12 sept-15 dec., 10 jan.-10 juni.
Karin Egnér. **Eva Egnér.**
R. T. 35 30. Sibyllegatan 36, Stockholm. A. T. 210 04

Kylsalva.

15-årig frostskada botad! Absolut ofarlig. Lämplig för såväl ansikte som händer. Insänd rekvisition ofördröjligen till »Enstående resultat», Iduns exp. f. v. b. så sändes en sats omgående belagd med postförskott å kr. 3:75 plus porto.

Eu uppuren symaskin.

Solid konstruktion. Svenskt fabrikat.

Husqvarna
Symaskin

Ansiktsmassage

kan var och en giva sig själv med **Crème Salome** å 4 kr. erkänt bästa och angenämaste medel att erhålla ren, mjuk och vit hy. Anv. dagl. i min praktik. Till landsorten mot postförskott utan ang. av innehåll. Massagebeskrivn. medf. Råd gives och förfrågningar besvaras omgående kostnadsfritt.

MARIA ENQUIST, exam. sjukgymn. Institut för skönhetsvård och plastiska operationer. Biblioteksgat. 6-8, Stockholm, R. T. 160 68. A. T. 226 63.

Idun utgifves denna vecka i A och B.